

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Vliv suburbanizace na formování a rozhodování
orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy**

Vendula Šimová

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Vendula Šímová

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Vliv suburbanizace na formování a rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy

Název anglicky

The Impact of Suburbanization on the Formation and Decision-Making of Local Self-Government Bodies in the Municipality of Velké Přílepy

Cíle práce

Cíl práce spočívá ve zjištění faktorů ovlivňujících způsob formování a rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy (okres Praha-západ) v souvislosti se suburbanizačním procesem. Dílčí cíle vedoucí k naplnění hlavního cíle práce se zaměří na: 1/ vyhodnocení vlivu hlavních demografických, sociálních, ekonomických, kulturních a politických aspektů místního politického života na vývoj a případnou proměnu fungování místní samosprávy; 2/ identifikaci aktérů lokálního politického procesu (místní politické subjekty, zájmové skupiny apod.) a charakterizování jejich vzájemných vztahů (např. starousedlíků a nově příchozích občanů); 3/ definování charakteru rozhodovacího procesu místní samosprávy na základě komparace způsobů formování a rozhodování samosprávných orgánů v jednotlivých volebních obdobích (např. prostřednictvím diachronické analýzy volebních výsledků, kandidatur lokálních politických subjektů, procesu formování koalic, funkce opozičních skupin, vlivu aktérů lokálního politického života na politická rozhodnutí atd.).

Metodika

Při vypracovávání práce bude využit výzkumný přístup, jenž zohledňuje odlišnosti v obsahu a způsobu rozhodování orgánů místní samosprávy v obcích různých kategorií. Práce bude mít charakter případové studie, takže bude použita kombinace technik kvalitativního a kvantitativního výzkumu. V teoretické části se předpokládá zpracování rešerše literatury na základě studia odborné literatury a výstupů z podobných výzkumů týkajících se daného tématu. V praktické části budou shromážděna sekundární data kvantitativního charakteru z veřejně dostupných databází a kvalitativního charakteru na základě studia relevantních dokumentů a dotazování reprezentantů místní samosprávy. Pro zpracování dat a interpretaci výsledků výzkumu se využijí standardní metodické postupy komparativní analýzy.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 str.

Klíčová slova

Velké Přílepy, místní samospráva, suburbanizace, komunální volby, lokální stranický systém, komunální koalice.

Doporučené zdroje informací

- Balík, S. Komunální politika. Obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2908-4.
- Bernard, J.; Kostelecký, T.; Illner, M.; Vobecká, J. Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011, ISBN 978-80-7419-069-8.
- Čmejrek, J. a kol. Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR. Praha: Kernberg Publishing, 2009, ISBN 978-80-87168-10-3.
- Čmejrek, J.; Bubeníček, V.; Čopík, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-3061-5.
- Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Praha: Nakladatelství Alfa, 2008, ISBN 978-80-87191-00-4.
- Jüptner, P. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2, 2004, s. 80-101.
- Jüptner, P. Konfrontace teorie koalic s lokální politikou. In Koalice a koaliční vztahy. Ed.: Cabada, L. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, ISBN 80-7380-004-7.
- Müller, K. Dobré vládnutí ve veřejném nezájmu. Lokální politické elity jako klíčoví aktéři demokratizace? Praha: SLON, 2018, ISBN 978-80-7419-271-5.
- Vobecká, J.; Kostelecký, T. (eds.) Politické důsledky suburbanizace: Analýza případových studií proměn politického chování a občanské participace ve vybraných suburbánních lokalitách Prahy a Brna. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN: 978-80-7330-129-3.
-

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Václav Bubeníček, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 10. 1. 2024

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 2. 2024

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 23. 02. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vliv suburbanizace na formování a rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. 3. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Ing. Václavu Bubeníčkoví, Ph.D. za vstřícný přístup, cenné rady a připomínky při vypracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala zástupcům místní samosprávy v obci Velké Přílepy za jejich čas a poskytnutí užitečných informací.

Vliv suburbanizace na formování a rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá formováním a rozhodováním orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy v souvislosti s procesem suburbanizace. Je rozdělena do dvou hlavních celků. V první části jsou představena teoretická východiska spojená s danou problematikou. Jsou zde popsány orgány místní samosprávy, lokální politické stranictví nebo teorie koalic dle Stanislava Balíka a Petra Jüptnera. Druhá, praktická část práce se věnuje samostatné charakteristice obce Velké Přílepy. Dále zahrnuje hlavní demografické a socioekonomické ukazatele jako je struktura obyvatel podle věku nebo nezaměstnanost. Je zde zpracována analýza jednotlivých volebních období od komunálních voleb v roce 1944 až do posledních konaných voleb v roce 2022. Na základě toho je zpracován vývoj politického stranictví v daném období, který zobrazuje přechody kandidátů mezi politickými subjekty. Součástí je zároveň zhodnocení politické situace, participace občanů a vztahů mezi jednotlivými aktéry v obci. Poslední část je věnována vlivu suburbanizace na politické a sociální prostředí v obci, který má dopad na formování a rozhodování orgánů místní samosprávy. Je zde zohledněno rozdělení místních obyvatel na starousedlíky a nově příchozí občany.

Klíčová slova: Velké Přílepy, obec, místní samospráva, suburbanizace, lokální stranický systém, komunální volby, lokální politické subjekty

The Impact of Suburbanization on the Formation and Decision-Making of Local Self-Government Bodies in the Municipality of Velké Přílepy

Abstract

This bachelor thesis deals with the formation and decision-making of local government bodies in the municipality of Velké Přílepy in connection with the process of suburbanization. It is divided into two main parts. The first part introduces theoretical foundations related to the issue. It describes local government bodies, local political parties, or coalition theories according to Stanislav Balík and Petr Jüptner. The second, practical part of the thesis focuses on the characterization of the municipality of Velké Přílepy. It also includes key demographic and socio-economic indicators such as population structure by age or unemployment. An analysis of individual electoral periods from the municipal elections in 1944 to the most recent elections in 2022 is provided. Based on this, the development of political party system in the given period is elaborated, illustrating candidate transitions between political entities. It also includes an assessment of the political situation, citizen participation and relationships between various actors in the municipality. The final section is dedicated to the impact of suburbanization on the political and social environment in the municipality, which affects the formation and decision-making of local government bodies. The division of local residents into long-time residents and newly arrived citizens is taken into account here.

Keywords: Velké Přílepy, municipality, local government, suburbanization, local party system, municipal elections, local political actors

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická část práce	14
3.1 Orgány místní samosprávy.....	14
3.1.1 Zastupitelstvo obce	14
3.1.2 Rada obce.....	15
3.1.3 Starosta a místostarosta obce	16
3.1.4 Obecní úřad.....	16
3.1.5 Zvláštní orgány obce (výbory, komise)	17
3.2 Lokální politické stranictví	17
3.2.1 Funkce politických stran	18
3.2.2 Parlamentní strany v lokální politice	18
3.2.3 Lokální politické strany	19
3.2.4 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení	19
3.3 Teorie koalic.....	20
3.3.1 Americká tradice studia koalic	20
3.3.2 Evropská tradice studia koalic	21
3.4 Typologie koalic dle Stanislava Balíka.....	21
3.4.1 Minimální vítězná ideově propojená koalice.....	22
3.4.2 Minimální vítězná ideově nepropojená koalice	23
3.4.3 Velká koalice	23
3.4.4 Nadměrná ideově propojená koalice.....	23
3.4.5 Nadměrná ideově nepropojená koalice.....	24
3.4.6 Široká koalice	24
3.4.7 Všestrannická koalice	25
3.5 Typologie koalic dle Petra Jüptnera.....	25
3.5.1 Nejmenší obce.....	26
3.5.2 Obce menší střední velikosti.....	26
3.5.3 Obce větší střední velikosti.....	27
3.5.4 Největší obce.....	27
3.6 Suburbanizace	28
3.7 Financování obcí	29
3.7.1 Fiskální federalismus	29
3.7.2 Příjmy.....	30

3.7.3	Výdaje	33
4	Vlastní práce	34
4.1	Charakteristika obce Velké Přílepy	34
4.1.1	Historie.....	35
4.2	Demografické a socioekonomické aspekty obce.....	35
4.2.1	Obyvatelstvo	35
4.2.2	Vývoj počtu obyvatel	35
4.2.3	Struktura obyvatel podle věku a pohlaví.....	37
4.2.4	Průměrný věk obyvatel	39
4.2.5	Vzdělanost obyvatel.....	39
4.2.6	Nezaměstnanost obyvatel.....	40
4.2.7	Občanská vybavenost.....	41
4.3	Rozpočet obce	43
4.3.1	Struktura příjmů a výdajů za rok 2022.....	44
4.4	Orgány místní samosprávy	45
4.5	Analýza volebních období v obci Velké Přílepy.....	46
4.5.1	Volební období 1994 až 1998 a 1998 až 2002.....	46
4.5.2	Volební období 2002 až 2006	47
4.5.3	Volební období 2006 až 2010	48
4.5.4	Volební období 2010 až 2014	49
4.5.5	Volební období 2014 až 2018	51
4.5.6	Volební období 2018 až 2022	53
4.5.7	Volební období od roku 2022	54
5	Výsledky a diskuse	57
5.1	Vývoj politického stranictví	57
5.2	Participace občanů z pohledu aktivního volebního práva	60
5.3	Participace občanů z pohledu pasivního volebního práva.....	61
5.4	Aplikace Balíkovy teorie koalic.....	63
5.5	Vliv suburbanizace v obci	63
6	Závěr.....	66
7	Seznam použitých zdrojů.....	68
7.1	Odborná literatura.....	68
7.2	Legislativní zdroje.....	69
7.3	Internetové zdroje.....	69
7.4	Ostatní zdroje	72
7.5	Rozhovory	73
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	74
8.1	Seznam obrázků	74

8.2	Seznam tabulek	74
8.3	Seznam grafů.....	74
8.4	Seznam použitých zkratk.....	75
Přílohy	76
Příloha A	Vývoj počtu obyvatel na základě přirozených a migračních přírůstků	76
Příloha B	Otázky pro zástupce místní samosprávy	77

1 Úvod

V České republice se dle dat ČSÚ (2023a) nachází 6 258 obcí. Tento počet vytváří obrovské množství politických prostředí, které se stávají předmětem řady odborných studií a výzkumů. Komunální politice se ve své práci *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky* zabývá např. Stanislav Balík (2009).

Politika na obecní úrovni se stala předmětem i této bakalářské práce, která se zabývá problematikou formování a rozhodování místní samosprávy v příměstské obci Velké Přílepy. Je zde brán v úvahu proces suburbanizace, který je v této obci, jakožto oblasti v bezprostřední blízkosti Prahy velmi zřetelný. Obec je zajímavá rychlým nárůstem obyvatel za posledních 20 let, který vede k dynamickému rozvoji a mění se tak charakter původní vesnice. Práce je zpracována formou případové studie a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je věnována obecné charakteristice základních pojmů týkajících se obce v oblasti orgánů obecní samosprávy, lokálního politického stranictví, teorie koalic, procesu suburbanizace nebo financování obcí. Tento méně rozsáhlý celek práce je potřebný pro pochopení souvislostí následující části praktické. Vlastní práce je vypracována na základě strukturovaných a nestrukturovaných rozhovorů se zástupci místní samosprávy a studia dokumentů, kterými jsou převážně obecní zpravodaje. Dalším stěžejním zdrojem pro zpracování praktické části jsou data Českého statistického úřadu. Vlastní část práce je rozdělena do několika dílčích kapitol. První zahrnuje základní charakteristiku vybrané obce včetně stručné historie. Druhá, rozsáhlejší kapitola se věnuje demografické analýze a hlavním socioekonomickým aspektům, které souvisejí s formováním orgánů místní samosprávy i s procesem suburbanizace. V hlavní kapitole praktické části jsou zhodnocena jednotlivá volební období a jim předcházející volby do zastupitelstva obce od roku 1994 až do posledních konaných voleb v roce 2022. Jsou zde představeni jednotliví političtí aktéři a jejich vzájemné vztahy. V závěrečné diskusi je shrnut vývoj politického stranictví, který je vyjádřený jednoduchým schématem zahrnujícím všechna sledovaná volební období včetně kandidátních listin, viditelných přesunů kandidátů mezi volebními obdobími a indexu plurality. Jedna z podkapitol diskuse je věnována vlivu suburbanizace na život v obci. Hlavní myšlenkou této kapitoly jsou vzájemné vztahy mezi sociální skupinou starousedlíků a nově přichozích občanů. Součástí je také analýza participace občanů z pohledu aktivního a pasivního volebního práva nebo aplikace Balíkovy teorie koalic.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je identifikace a zhodnocení faktorů, které ovlivňují formování a rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy ve spojitosti s procesem suburbanizace. K naplnění cíle hlavního jsou stanoveny cíle dílčí, které se zaměřují na: 1) charakteristiku hlavních demografických a socioekonomických ukazatelů majících vliv na vývoj místní samosprávy a život v obci; 2) identifikaci místních politických aktérů včetně odlišných sociálních skupin a jejich vzájemných vztahů; 3) definování charakteru rozhodovacího procesu místní samosprávy.

2.2 Metodika

Práce má charakter případové studie a jsou zde využity metody kvalitativního a kvantitativního výzkumu. Podkladem pro vypracování teoretické části je především studium odborné literatury, věnující se problematice komunální politiky a procesu suburbanizace. Stěžejním zdrojem praktické části jsou data kvantitativního charakteru z veřejně dostupné databáze Českého statistického úřadu a jejich následné zpracování v podobě socioekonomické a demografické analýzy. Praktická část využívá také studia dokumentů poskytovaných obcí – zápisy ze zastupitelstva obce, obecní zpravodaje nebo internetové zdroje, mezi které patří webové stránky obce. Data byla rovněž shromážděna prostřednictvím metody dotazování. Bylo provedeno 5 polostrukturovaných a 3 nestrukturované rozhovory se zástupci místní samosprávy na téma politického prostředí a vlivu suburbanizace v obci.

3 Teoretická část práce

3.1 Orgány místní samosprávy

3.1.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je podle Čmejrků, Bubeníčka a Čopíka (2010) základním a nejdůležitějším orgánem obecní samosprávy. Tvoří ho členové zastupitelstva, jejichž minimální počet musí být 5 a maximální může být až 55. Konkrétní počet závisí na počtu obyvatel obce (viz Tabulka 1) a na rozhodnutí zastupitelstva obce. O složení zastupitelstva rozhodují občané v komunálních volbách.

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva na základě počtu obyvatel v obci

počet obyvatel	počet členů zastupitelstva
do 500	5 až 15
nad 500 do 3 000	7 až 15
nad 3 000 do 10 000	11 až 25
nad 10 000 do 50 000	15 až 35
nad 50 000 do 150 000	25 až 45
nad 150 000	35 až 55

Zdroj: vlastní zpracování, §68 zákona č. 128/2000 Sb. (2000)

Podle Balíka (2009) mandát nového člena zastupitelstva vzniká zvolením. Poté následuje složení slibu před zastupitelstvem obce, které nově zvolený zastupitel potvrzuje svým podpisem. Mandát zastupitel vykonává osobně a v souladu se svým slibem. Při jeho výkonu není vázán žádnými příkazy a je dokonce povinen řídit se pouze podle svého svědomí. Tuto skutečnost můžeme považovat za základní charakteristiku zastupitelské demokracie. Balík (2009) v tomto případě ve své práci mluví o tzv. reprezentativním mandátu.

Mezi tři základní práva zastupitele se podle Balíka (2009) řadí: právo iniciativy, právo interpelace a právo informace. Právo iniciativy umožňuje zastupiteli předkládat návrhy zastupitelstvu, radě, výborům a komisím. Díky tzv. interpelačnímu právu mohou zastupitelé pokládat dotazy a vznášet připomínky na radu, její členy, předsedy výboru a další orgány. Právo informace je definováno jako právo vyžadovat informace týkající se výkonu

funkce zastupitelů, od zaměstnanců obce či zaměstnanců PO, které obec založila či zrealizovala.

Balík (2009) uvádí, že zastupitel má kromě práv i několik povinností. Jedná se o aktivní účast na zasedáních zastupitelstva a jiných orgánů, jako jsou komise a výbory, jejichž je členem. Účast na těchto zasedáních je klíčová pro vykonávání jeho mandátu. Je povinen plnit úkoly, které mu byly těmito orgány svěřeny. Zastupitelé jsou zvoleni občany, aby je zastupovali a hájili jejich zájmy. Jejich povinností je poslouchat potřeby a názory občanů, snažit se je reflektovat ve svém hlasování a činnosti a zároveň se vyvarovat střetu zájmů.

Podle Čmejřka, Bubeníčka a Čopíka (2010) zastupitelstvo obce rozhoduje v oblasti samostatné působnosti. V případě samostatné působnosti má obec určitou míru autonomie a může samostatně rozhodovat o záležitostech, které jsou v zájmu obce a občanů, bez zásahu vyšších orgánů státu. Členové zastupitelstva volí ze svých řad starostu, místostarostu(y) a další členy rady. Stejně tak je mohou z funkce odvolat. Dále mají pravomoc schvalovat rozpočet a závěrečný účet obce, vydávat obecně závazné vyhlášky, navrhnout změny katastrálních území v obci, rozhodovat o založení nebo zrušení právnických osob, zřizovat peněžní fondy obce atd. Zastupitelstvo má podobných pravomocí spoustu a hraje tak v obci velmi důležitou roli. Rozhodnutí (usnesení) zastupitelstva obce je platné pouze v případě souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva. Pokud se zastupitelstvo nesejde po dobu delší než šest měsíců v takové podobě, aby bylo schopno se usnášet, tzn. více než nadpoloviční většina všech zastupitelů, ministerstvo vnitra jej rozpustí. Do doby zvolení nového zastupitelstva vykonává jeho funkci rada obce, popř. starosta obce.

Dle Čmejřka, Bubeníčka a Čopíka (2010) se zastupitelstvo obce obvykle schází dle potřeby. Frekvence zasedání může záviset např. na velikosti obce či aktuálních problémech. Nejméně se mohou zasedání konat jednou za tři měsíce. Svolává je starosta, který je zpravidla i řídí. Zasedání zastupitelstva jsou přístupná veřejnosti a oznámení o jejich konání musí být zveřejněno vždy nejméně sedm dní před jejich uskutečněním.

3.1.2 Rada obce

Rada obce, někdy nazývána také místní rada nebo obecní rada, je dle Balíka (2009) výkonný orgán, který má pravomoc provádět a realizovat rozhodnutí, zákony a nařízení, která byla schválena zastupitelstvem obce ve věcech, které spadají do samostatné působnosti obce. Za výkon své práce je tedy rada odpovědná zastupitelstvu. Členy rady jsou starosta, místostarosta (místostarostové) a radní. Zástupci rady jsou voleni zastupitelstvem z řad

svých členů. Počet členů rady je vždy lichý, v rozmezí 5-11 tzn. 5, 7, 9 nebo 11 členů a zároveň počet nesmí přesahovat třetinu počtu členů zastupitelstva. V obcích, kde má zastupitelstvo méně než 15 členů, se rada obce nevolí, není zřízena a veškeré její kompetence tak náleží starostovi. Schůze rady jsou neveřejné a konají se dle potřeby. Stejně jako u zastupitelstva, rada obce je schopna se usnášet, pouze pokud je přítomna nadpoloviční většina všech členů.

3.1.3 Starosta a místostarosta obce

Reprezentativní funkci podle Balíka (2009) vykonává v obci starosta. Zastupuje obci navenek, ale je paradoxně orgánem téměř bez pravomocí. Starosta a místostarosta odpovídají za výkon své funkce zastupitelstvu obce a úkony vyžadující schválení zastupitelstvem nebo radou mohou činit až po jejich schválení, jinak by byly neplatné. Jak už bylo dříve řečeno, starostu a místostarostu (místostarosty) volí ze svých řad zastupitelstvo obce. Aby se člověk mohl stát starostou nebo jeho zástupcem, musí být občanem České republiky.

Čmejrek, Bubeníček a Čopík (2010) uvádějí, že nejvýznamnější kompetencí starosty obce je svolávání a řízení zasedání zastupitelstva a rady. Starosta také jmenuje a odvolává tajemníka obecního úřadu, ale pouze se souhlasem krajského úřadu. Zároveň také uzavírá a ukončuje pracovní poměry s obecními zaměstnanci, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti svěřených mu radou obce, podepisuje zápisy ze zasedání zastupitelstva atd. Místostarosta (místostarostové) má za úkol zastupovat starostu, a to hlavně v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta svou funkci nevykonává. Místostarosta stejně jako starosta podepisuje právní předpisy obce a plní úkoly, které mu byly svěřeny zastupitelstvem obce.

3.1.4 Obecní úřad

Podle Balíka (2009) obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a zaměstnanci obecního úřadu. Pokud je funkce zřízena, bývá součástí obecního úřadu také tajemník. Obecní úřad se může dělit na jednotlivé odbory a oddělení, do nichž jsou zaměstnanci obce rozděleni. V čele obecního úřadu stojí starosta. V rámci samostatné působnosti plní místní úřad úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo a rada. Zároveň vypomáhá výborům zastupitelstva a komisím rady v jejich činnosti. Kromě samostatné působnosti obecní úřad vykonává také státní správu v oblasti přenesené působnosti.

Již zmíněná funkce tajemníka, se dle Čmejrk, Bubeníčka a Čopíka (2010) zřizuje v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností. Ostatní obce tuto možnost mají, ale není to povinnost. Pokud funkce v obci zřízena není, její pravomoci náleží starostovi. Tajemník je odpovědný starostovi za výkon úkolů OÚ, a to v obou působnostech obce. Je přítomný na zasedáních zastupitelstva a rady s právem vyjádřit se k projednávaným bodům schůzí.

3.1.5 Zvláštní orgány obce (výbory, komise)

Balík (2009) uvádí, že zastupitelstvo a rada obce mají možnost zřídit si své podnětné a kontrolní orgány. V případě zastupitelstva se jedná o výbory, u rady se těmto orgánům říká komise. Komise může zřizovat i starosta, a to v případě, že v obci není ustavena rada. Zastupitelstvo každé obce má povinnost zřídit dva výbory – výbor kontrolní a finanční. Předsedou výborů je zastupitel a složení členů ve výboru musí být liché, nejméně však tříčlenné. Jejich usnesení jsou platná, jestliže vysloví souhlas více než polovina všech členů výboru. Výbory plní úkoly, které přijímají od zastupitelstva. Za své činnosti zastupitelstvu také odpovídají. Finanční výbor v kontroluje hospodaření s majetkem a financemi obce. Kontrolu plnění usnesení zastupitelstva a rady obce má na starost výbor kontrolní. Mimo jiné také dohlíží na dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem v oblasti samostatné působnosti. Dále bývají zřizovány místní výbory, výbor pro národnostní menšiny nebo také výbory osadní. Výbory osadní zastupitelstvo zřizuje v jednotlivých částech obce. Členy osadních výborů jsou občané, kteří jsou přihlášení k trvalému pobytu v dané části obce. Tyto výbory se zabývají převážně rozvojem těchto částí obce.

Podle Balíka (2009) komise předkládají své náměty a stanoviska radě a zároveň jsou jí odpovědné ve své činnosti. O členech rozhoduje rada. Jestliže byl komisi svěřen výkon přenesené působnosti, stává se výkonným orgánem. V tomto případě se může předsedou komise stát pouze osoba prokazující odborné znalosti v oblasti přenesené působnosti, která byla komisi svěřena. Mezi tyto komise můžeme řadit např. komisi přestupkovou.

3.2 Lokální politické stranictví

Politické stranictví a role politických stran dle Čmejrk (2003) představují významný prvek v kontextu zastupitelské demokracie. Stranické systémy na lokální úrovni, zejména v malých obcích, však často patří k méně rozvinutým a specifickým jevům. V mnoha obcích

s nízkým počtem obyvatel se často nevyskytuje žádná organizační struktura politických stran, které jsou aktivní na národní úrovni. Spektra politických stran v těchto malých obcích rovněž často vykazují nedostatečnou úplnost. Jedná se o obce do 2000 obyvatel, v případě absence celonárodně působící politické strany o obce do 1000 obyvatel. V posledních letech zájem o lokální stranictví narůstá a do popředí se stává fenomén nezávislosti. V lokální politice figuruje hned několik kategorií politických subjektů. Těmito subjekty jsou politické strany či hnutí, a to jak na parlamentní úrovni, tak i v rámci lokálního spektra. Dále jsou to jejich koaliční uskupení. Uplatňují se zde také nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Jejich charakter a frekvence závisí převážně na velikosti dané obce.

Podle Čmejrků, Bubeníčků a Čopíků (2010) lze v kontextu stability pozorovat nestejnorodé charakteristiky mezi jednotlivými typy volebních subjektů. Politické strany a hnutí disponují určitou vývojovou kontinuitou a organizační stabilitou. Většina sdružení nezávislých kandidátů a jiných formačních uskupení je naopak charakterizována proměnlivostí. Jedná se často o útvary, které vznikají improvizovaně a nemají žádnou organizační strukturu a mechanismy, které by zaručily kontinuitu politického uskupení.

3.2.1 **Funkce politických stran**

Politické strany jsou dle Čmejrků, Bubeníčků a Čopíků (2010) zprostředkovateli mezi občany a politickou mocí. Poskytují občanům možnost participace na demokratickém procesu. Strany jsou nástrojem pro integraci společnosti a sdružování politicky aktivních občanů na základě společně sdílených názorů, zájmů, postojů a cílů. Ve volbách „soupeří“ o co největší podíl na státní moci a ve veřejné správě. Zprostředkovávají a hájí zájmy svých voličů a snaží se uskutečňovat jejich cíle. Ve výsledku odrážejí politickou vůli lidu.

3.2.2 **Parlamentní strany v lokální politice**

Čmejrek (2003) uvádí, že politické strany působící na národní úrovni politiky mají zastoupení v Poslanecké sněmovně ČR. V lokálním politickém spektru se objevují zejména ve středních až větších obcích (tzn. v obcích s více než 2000 obyvateli). V obcích menších je pak stranické spektrum neúplné nebo se zde parlamentní strany téměř nevyskytují.

V rámci volebního procesu se podle Čmejrků, Bubeníčků a Čopíků (2010) výrazně vyzdvihuje význam zcela obsazené kandidátní listiny. Proto se parlamentní strany na komunální úrovni často uchylují k začleňování nezávislých kandidátů, neboť se potýkají

s nedostatečnou silou své členské základny. Dalším faktorem je tendence voličů preferovat hlasování pro místní osobnosti s výrazným vlivem.

3.2.3 Lokální politické strany

Klíčovým okamžikem pro zakládání lokálních politických stran byla dle Čmejřka, Bubeníčka a Čopíka (2010) změna zákona č. 152/1994 Sb., která upravuje podmínky kandidatury nezávislých kandidátů a jejich sdružení. Dnes tyto podmínky upravuje zákon č. 491/2001 Sb. Původní pevný počet podpisů, potřebný ke kandidatuře nezávislých kandidátů a sdružení nezávislých kandidátů, byl v roce 1994 nahrazen počtem relativním, který závisí na velikosti obce dle počtu obyvatel (viz Tabulka 2). Pro registraci politické strany je nutné získat pouze 1000 podpisů.

Tabulka 2: Počty podpisů na peticích

obec, městská část, městský obvod, popřípadě volební obvod	potřebné počty podpisů voličů zapsaných v seznamu	
	pro nezávislé kandidáty	pro sdružení nezávislých kandidátů
	z počtu obyvatel obce, městské části, městského obvodu, popřípadě volebního obvodu	
do 500 obyvatel	5 %	7 %
nad 500 do 3000 obyvatel	4 %, nejméně 25	7 %
nad 3000 do 10 000 obyvatel	3 %, nejméně 120	7 %
nad 10 000 do 50 000 obyvatel	2 %, nejméně 600	7 %
nad 50 000 do 150 000 obyvatel	1 %, nejméně 1000	7 %
nad 150 000 obyvatel	0,5 %, nejméně 1500	7 %

Zdroj: vlastní zpracování, §21 zákona č. 491/2001 Sb. (2001)

3.2.4 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení

Nezávislí kandidáti mají podle Čmejřka, Bubeníčka a Čopíka (2010) možnost kandidovat buď individuálně či prostřednictvím místních sdružení nezávislých kandidátů. Sami vytvářejí kandidátní listiny a představují výrazný atribut charakteristický pro českou lokální politiku. Zatímco parlamentní politické strany prosperují spíše ve větších obcích a městech, nezávislí kandidáti získávají nejvíce hlasů v municipalitách menší velikosti. Důvodem je častá absence zastoupení parlamentních stran a volič v této situaci zkrátka nemá

jinou možnost, než volit z řad nezávislých kandidátů. V ČR z celkového počtu 6 258 obcí tvoří menší obce (do 2000 obyvatel) 88 % tj. 5 531 obcí (ČSÚ, 2023a). A právě v těchto nejmenších obcích hrají nezávislí kandidáti a jejich sdružení klíčovou, někdy i jedinou roli při formování politických subjektů.

Podle Čmejrk, Bubeníčka a Čopíka (2010) nezávislí kandidáti často využívají možnost zařazení na kandidátní listinu parlamentních stran, které je často bez ohledu na to potřebují z důvodu slabé členské základny. Z této situace vyplývá vzájemný prospěch obou stran. Nezávislí kandidáti v tomto případě nejsou povinni předkládat petici s podpisy voličů. Pro parlamentní stranu může inkorporace nezávislých kandidátů představovat zvýšení počtu hlasů v komunálních volbách. Voliči totiž mnohdy raději podpoří kandidáty, které znají.

Nezávislí kandidáti mohou při komunálních volbách dle Čmejrk (2003) představovat i značnou hrozbu. Většinou jde skutečně o osoby, které nemají spojitost s žádnou politickou stranou, za jejich nezávislostí se ale může stejně tak skrývat taktický plán. Sdružení nezávislých kandidátů se pak např. odhaluje jako záložní kandidátní listina některé z velkých politických stran.

3.3 Teorie koalic

Říchová (2000) definuje pojem koalice jako partnerství, spojenectví či sdružení alespoň dvou subjektů. V politologii mluvíme o politických stranách, které se společně snaží prosadit určité konkrétní cíle. Nejčastěji se setkáváme s koalicemi, které získaly zastoupení v parlamentu. Tyto koalice vytvářejí spojenectví s cílem zajistit si nutnou legislativní většinu pro úspěšné prosazení návrhů zákona připravených vládou. Vznik nové koalice může být zapříčiněn novými volbami, změnou premiéra, změnou stranického složení vlády či přeformulováním již existujících koaličních partnerů.

V určité míře se podle Říchové (2000) koalice utvářejí i na komunální úrovni politiky. Jedné politické straně se ve většině případech ve volbách nepodaří získat více než polovinu mandátů, tudíž utváření koalic je k prosazování zájmů strany často nezbytné. Teorie koalic zahrnuje dvě odlišné tradice studia koalic – americkou a evropskou.

3.3.1 Americká tradice studia koalic

Dle Říchové (2000) americká tradice navazuje na tzv. teorii her, což je ve zkratce matematicko-ekonomická disciplína, která se zabývá problematikou rozhodování a rozhodovacích situací, v nichž vystupuje více hráčů. Tato teorie je zakořeněna v konceptu

racionálního chování. Zároveň je tato tradice spojena se jménem W. H. Rikera, který se ve své rozsáhlé práci *The Theory of Political Coalitions* (1962) zabývá právě klasickou teorií her.

Říchová (2000) uvádí, že cílem racionálního chování hráčů (politických stran) je v tomto případě dosáhnout co největšího podílu na výkonné moci. Závisí to převážně na schopnostech navázat spolupráci jednotlivých aktérů, tedy vytvořit co nejvýhodnější koalici a jednat strategicky. Americká tradice se příliš přiklání k matematickým modelům teorie her, čímž se vzdaluje od reality a stává se tak předmětem kritiky. Naopak jejím nesporným prospěchem je pohled na povolební boj politických stran jako na soupeření o funkce ve vládě (tzv. *office seeking*), spíše než jako snahu prosadit konkrétní politický program (tzv. *policy seeking*).

3.3.2 Evropská tradice studia koalic

Podle Říchové (2000) evropská tradice oproti tradici americké klade větší důraz na empirický výzkum utváření koalic. Zdůrazňuje především společenský kontext, který může tvorbu koalic ovlivnit. Jedná se např. o politickou kulturu a tradici nebo historickou perspektivu.

Jüptner (2004) uvádí, že zatímco cílem koaličního jednání americké tradice je snaha o získání exekutivních postů, evropská tradice vyzdvihuje snahu o prosazení politického programu.

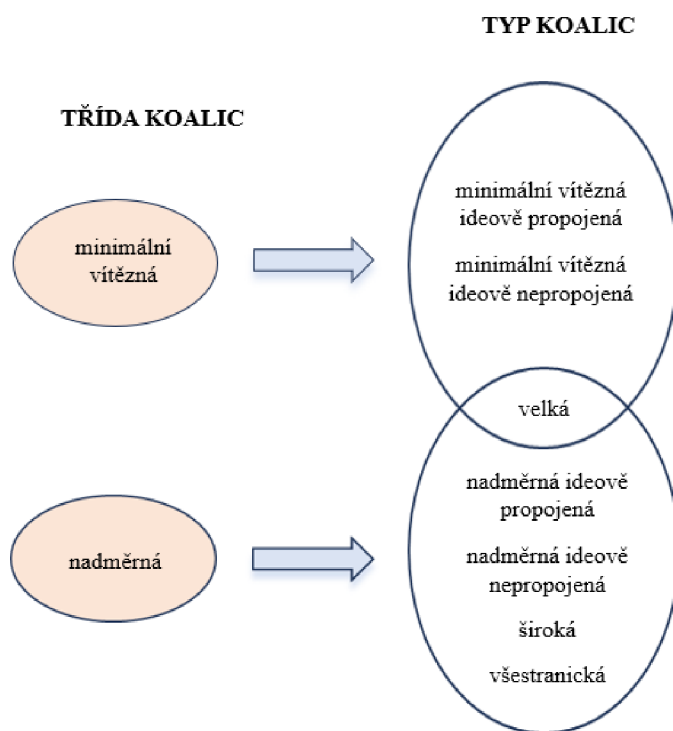
Zcela odlišné přístupy těchto dvou tradic dle Říchové (2000) často způsobují vzájemnou kritiku mezi zastánci jednotlivých teorií. Americká tradice založená na matematických modelech teorie her zkrátka nesouzní s důležitou rolí celospolečenských faktorů v tradici evropské.

3.4 Typologie koalic dle Stanislava Balíka

Dle Balíka (2009) se obecně koalice dělí do dvou kategorií – minimálně vítězné a nadměrné. Toto všeobecné rozdělení však vypovídá pouze o míře soutěživosti a zapomíná zahrnovat faktor politické kultury. Balík (2009) přímo uvedl: „*Zkoumáme-li tedy typy koalic, nezajímají nás nikdy samy o sobě, ale právě v kontextu, v němž vznikly a fungují; jsou výpovědí o politickém systému, resp. jeho politické kultuře.*“. Z toho důvodu se rozhodl toto rozdělení rozšířit o další úroveň. První úroveň zaujímá třída koalic, která rozděluje koalice dle počtu členů a jedná se o již zmíněné koalice minimálně vítězné a nadměrné. Druhá

úroveň je založená na ideové vzdálenosti členů uvnitř koalice a jejich počtu. Do druhé úrovně řadíme jednotlivé typy koalic. Minimální vítěznou ideově propojenou a minimální vítěznou ideově nepropojenou koalici zařazuje do třídy minimální vítězné koalice a nadměrně ideově propojenou, nadměrně ideově nepropojenou, širokou a všestrannou koalici do třídy nadměrných koalic. Výjimkou jsou koalice velké, které lze přiřadit k oběma třídám. Celé schéma tříd a typů koalic znázorňuje Obrázek 1.

Obrázek 1: Třídy a typy koalic

Zdroj: vlastní zpracování, Balík (2009)

3.4.1 Minimální vítězná ideově propojená koalice

Tento typ koalice má podle Balíka (2009) tolik členů, kolik je nutné k vytvoření většiny. Koaliční partneři k sobě mají ideově blízko a řídí se teorií racionální volby – maximalizují politický vliv. Z hlediska racionální volby lze tuto koalici považovat za nejlogičtější možnost.

3.4.2 Minimální vítězná ideově nepropojená koalice

Balík (2009) uvádí, že jednotliví partneři nejsou v této koalici ideově propojení. Stejně jako u minimální vítězná ideově propojené koalice, členské subjekty musejí tvořit těsnou většinu. Koalici formují subjekty, které pocházejí z opačných stran politického spektra. Jejich myšlenky se neslučují, mnohdy jsou až protikladné. Není možné, aby partnerství tvořily dva dominantní politické subjekty.

Balík (2009) považuje MVIN koalici za poměrně zvláštní typ koalice. Její vznik předurčují dvě situace. Jedním z důvodů může být osobní rozepře mezi jednotlivými politickými subjekty, která vede k nemožnosti utvořit minimální vítěznou ideově propojenou koalici. V druhé situaci jednoduše nelze minimální vítěznou ideově propojenou koalici sestavit, protože není s kým. Následně pak vítěz raději volí možnost spojit se s menší, ne tak významnou, ideově se odlišující stranou než se stranou dominantní, která má v politickém spektru významnou pozici. V tomto případě by se totiž jednalo o velkou koalici.

3.4.3 Velká koalice

Tento typ koalice zařazuje Balík (2009) do obou tříd, tzn. do třídy minimální vítězná koalice a nadměrné koalice. Partnerství zde utvářejí dva nejsilnější politické subjekty. Ty jsou zároveň ideově nepropojené či protikladné. Nemusejí splňovat podmínku většiny, jedná se spíše o definici ideovou. Součástí mohou být i další, menší subjekty. Důležité je, aby v opozici zůstali alespoň dva ideově nesourodí aktéři. Velká koalice vzniká z mnoha důvodů. Nejčastějším je vize minimalizace počtu členů v koalici a zároveň bagatelizace opozice. Často za vznikem tohoto typu koalice stojí také motiv tzv. „touhy po bezpečí“, kdy se partneři snaží o omezení a minimalizaci síly opozice. Předpokladem při utváření koalice bývá dlouhodobé partnerství, jehož trvání přesahuje hranice jednoho volebního období.

Nutno zmínit, že autor studie *Komunální koalice a politické modely* Petr Jüptner (2004) chápe typ velké koalice jako koalici nadměrnou tzn. s minimálně jedním nadbytečným členem. Tím se rozchází s Balíkem (2009), v jehož typologii je velká koalice vnímána jako spojenectví dvou největších (nejsilnějších) stran.

3.4.4 Nadměrná ideově propojená koalice

Pro funkčnost nadměrné ideově propojené koalice musí podle Balíka (2009) platit dvě podmínky. Protože se jedná o nadměrnou koalici, musí zde být přítomen alespoň jeden

nadbytečný člen. Pokud by se tento nadbytečný člen z nějakého důvodu rozhodl partnerství opustit, daná koalice by stále disponovala potřebnou většinou hlasů. Druhou podmínkou je přítomnost ideové sourodosti všech účastnických politických subjektů. Tento typ koalice se vyskytuje například v komunální politice, kde je pro usnesení potřeba nadpoloviční většina všech členů. Nadměrná ideově propojená koalice bývá upřednostňována před minimální vítěznou koalici, a to z jednoho racionálního důvodu. Proti jednotně vystupující opozici se koaliční partneři pojistí tím, že k sobě raději přiberou ideově sourodý menší subjekt. Ten jim zajistí nadměrný počet mandátů, než kdyby v případě minimální vítězné koalice disponovali pouze těsnou většinou hlasů. Jiným důvodem vzniku může být situace, kdy dominující vítězná strana přizve k partnerství více menších, ideově blízkých politických subjektů namísto jen jediného partnera. Tím totiž zabrání riziku vykořisťování ze strany tohoto jediného menšího subjektu, který by se nacházel v exkluzivní pozici.

3.4.5 **Nadměrná ideově nepropojená koalice**

Podle Balíka (2009) se nadměrné ideově nepropojené koalice v politickém spektru vyskytují zřídka. Často jsou přirovnávány k širokým koalicím, které mají velmi podobné rysy. Protože jde o koalice nadměrné, stejně jako u předchozího typu musí být v koalici přítomen alespoň jeden nadbytečný člen. Ten zajišťuje nadměrnou většinu, a i bez jeho nepřítomnosti bude koalice stále splňovat podmínku většiny. Rozdíl je patrný v ideové propojenosti jednotlivých partnerů. Na rozdíl od nadměrné ideově propojené koalice, kde jsou subjekty ideově sourodé, zde je koalice složena z ideově vzdálených členů. Pro existenci tohoto typu koalice musí v opozici působit více subjektů a zároveň jeden z nich musí být na ideovém spektru mezi dvěma členy koalice. Důvody vzniku jsou prakticky totožné jako u předchozího typu. Výjimkou může být akorát cena za spolupráci, která bude s ideově vzdálenými partnery nižší, než by byla při spolupráci s ideově bližšími partnery, kteří podle Balíka mohou mít například větší požadavky.

3.4.6 **Široká koalice**

Široká koalice, jinak také „duhová koalice“, podle Balíka (2009) představuje partnerství o minimálně dvou ideově nesourodých subjektech. Zároveň musí mít tolik subjektů, aby dosáhla nadpoloviční většiny. Spojenectví zde utvářejí téměř všechny politické subjekty v konkrétním politickém spektru, přičemž mimo koalici pak zůstává jeden subjekt. Důvodem většinou bývá jeho ideologická odlišnost. Rozdíl je v tom, s jakým motivem bylo

toto spojení uzavřeno. Koalice mohla vzniknout pouze „bez“ jednoho politického subjektu anebo vyloženě „proti“ tomuto jednomu politickému subjektu. V prvním případě se koalice s největší pravděpodobností později promění v koalici všestrannou. V situaci motivu „proti“ danému subjektu už lze mluvit o jakémsi společném nepříteli, který koalici nevyhovuje svou ideologií a nachází se na druhé straně politického spektra. Široké koalice nejčastěji vznikají z důvodu snahy o zapojení co největšího počtu politických subjektů a rozložení společné zodpovědnosti. Zároveň může být důvodem spojení právě ochrana před vyloučeným subjektem.

3.4.7 Všechnostranná koalice

Partnerství, na kterém se podílejí všechny politické subjekty, nazývá Balík (2009) koalici všestrannou, kde žádná z politických stran nepůsobí v opozici. Zakládáním tohoto typu koalice se vítězní koaliční partneři prakticky pojišťují proti případnému neúspěchu v dalších volbách, přičemž předpokládají, že se k nim tentokrát silnější politické subjekty zachovají stejně a do koalice je na oplátku také přizvou. Roli zde hraje také už dříve zmiňovaná „touha po bezpečí“. Obrovskou výhodou této koalice je fakt, že zde neexistuje opozice, což minimalizuje možnost vzniku rozporů, jež by mohly vyvolat nepříznivé dojmy mezi občany.

3.5 Typologie koalic dle Petra Jüptnera

Ve své práci *Komunální koalice a politické modely* se Petr Jüptner (2004) zabývá především problematikou komunálních koalic. Porovnává je s klasickou teorií koalic, která je uplatňována výhradně na celostátní úrovni, tzn. v parlamentních systémech.

Za nejproblematictější politický subjekt v komunální politice Jüptner (2004) považuje politické strany. V jednotlivých politických uskupeních existují odlišné zájmy a názorové proudy s různými cíli. Pojetí stran jakožto unitárních aktérů, které se uplatňuje v parlamentních systémech, by v tomto případě tedy nebylo příliš odpovídající. Na rozdíl od celostátní politiky, na komunální úrovni hrají při tvorbě koalic velkou roli vzájemné osobní vztahy, schopnosti a povahové rysy jednotlivých politických aktérů. Zatímco některým jde dle americké tradice teorie koalic o dobytí exekutivních postů, jiní vnímají svou roli pouze jako společenskou. Dále Jüptner poukazuje na problém ideové propojenosti, která není v komunální politice jednoznačně rozpoznatelná. Místní politici totiž často neprojevují závazek k žádné konkrétní ideologii, což představuje jisté komplikace při snaze zařadit je do

určitého ideového spektra. Politické vztahy formují na základě už dříve zmíněných osobních vztahů a společných zájmů.

Na základě těchto problematik Jüptner (2004) dochází k závěru, že komunální politiku a její koalice nelze uchopit jako jeden celek, protože ukazuje příliš odlišných rysů. Pro hledání těchto společných znaků je proto třeba komunální politické prostředí rozdělit do několika odlišných typů, a to na základě velikostního kritéria dle počtu obyvatel v dané obci. Podle tohoto rozdělení Jüptner rozlišuje nejmenší obce, obce menší střední velikosti, obce větší střední velikosti a největší obce. Komunální koalice v těchto typech obcí rozděluje na předvolební a povolební.

3.5.1 Nejmenší obce

Nejmenší obce popisuje Jüptner (2004) jako obce do 1700 obyvatel. Kandidují zde často pouze nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Pokud zde existují kandidáti, kteří mají příslušnost k nějaké politické straně, sami se považují spíše za kandidáty nezávislé, ke své straně se spíše nehlásí a jejich členství v jakékoliv politické straně nemá v tomto případě žádný význam. Politické strany se v nejmenších obcích vyskytují výjimečně a jsou tvořeny velmi malým počtem členů. Představují spíše zlo a jsou chápány jako zdroj konfliktů a politikaření. Nezávislost naopak reprezentuje pracovitost a schopnost spolupráce.

V obcích do 1700 obyvatel podle Jüptnera (2004) většinou vznikají koalice předvolební. Lidé se navzájem znají a snaží se spolupracovat. Jüptner v tomto případě mluví o tzv. superkoalicích, kde je uplatňováno pravidlo „každý s každým“. Jsou založené na nepolitických vztazích a vzájemně se podporují.

3.5.2 Obce menší střední velikosti

Obce menší střední velikosti stanovuje Jüptner (2004) v rozmezí 1701-9000 obyvatel. S růstem velikosti obce přibývají také kandidáti politických stran, do kterých se ale řadí také komunální či regionální strany a zvolení kandidáti jsou převážně bezpartijní. Ovšem hlavní pilíře politických systémů obcí menší střední velikosti tvoří místní organizace, tzv. jádra, tvořené několika aktivisty, které v obcích mívají své vlastní členské základny. Mají formální podobu nezávislého sdružení nebo politické strany. Za účelem maximalizace zisku zařazují aktivisté do své základny několik dalších členů, tzv. křoví. Jedná se o kandidáty, kteří spíše, než by jevíli zájem o zastupitelské křeslo, ve skutečnosti pouze zaplňují místo na kandidátce.

V obcích tohoto typu se objevuje už i soutěživost. Koalice zde představují podobu uzavřené, neformální „velké rodiny“. Obecný pojem koalice se zde vyskytuje zřídka. Koaličními aktéry jsou v obcích menší střední velikosti hlavně „jádra“. Velkou roli zde opět hrají osobní vztahy a zřídka jsou v koalici uplatňovány ideologické faktory.

3.5.3 **Obce větší střední velikosti**

Rozmezí počtu obyvatel v obcích větší střední velikosti je dle Jüptnera (2004) stanoveno na 9001-45000 obyvatel. V této kategorii na rozdíl od menších obcí dominují politické strany, jejichž kandidáti jsou registrovaní členové. Nezávislá sdružení se ve větších středních obcích zpravidla nevyskytují, a to vzhledem ke složitějším podmínkám jejich kandidatury. Samotní nezávislí kandidáti kandidují převážně pod hlavičkou nějaké regionálně-komunální nebo lokálně-komunální strany.

Dle Jüptnera (2004) lze v daném typu obce konstatovat výskyt tzv. „polosoutěživého systému“. Tento systém je vyznačován větší mírou soutěživosti při procesu obsazování funkcí během volebního období. Naopak v mezivolebním období dochází k poklesu této míry soutěživosti. Obecně je zde uplatňován princip „vlády a opozice“ a nesoutěživost se zde spíše nevyskytuje.

Podle Jüptnera (2004) se v obcích větší střední velikosti zpravidla objevují velké povolební koalice. Koaličními aktéry jsou obvykle politické strany, které mezi sebou mají silné vazby a spolupracují dlouhodobě, utvářejí tzv. „politické aliance“. Význam ideologií při tvorbě koalic opět nehraje významnou roli.

3.5.4 **Největší obce**

Podle Jüptnera (2004) jsou největší obce stanoveny nad 45 000 obyvatel. Nejčastějším typem jsou statutární města. Politický systém utvářejí politické strany. Nezávislí kandidáti a jejich sdružení se zde vyskytují opravdu výjimečně. Převládá zde soutěživost na principu „vlády a opozice“. Jedním z významných důvodů vysoké míry soutěživosti je skutečnost, že nejvyšší získané posty na magistrátech či radnicích mají co nabídnout. Nesou s sebou politickou prestiž, moc a významné finanční odměny, přičemž těm nejúspěšnějším se často naskytne příležitost vstoupit do parlamentní politiky. Schůze politických stran jsou oproti menším typům obcí velmi frekventované a jednotlivé zastupitelské frakce jsou velmi disciplinované.

V největších obcích se dle Jüptnera (2004) běžně vyskytují povolební i předvolební koalice. Objevují se zde koalice minimální, které jsou ale později rozšiřovány, anebo koalice velké. Ani zde nehraje ideologie příliš velkou roli. Motivací pro vznik koalic je spíše snaha o koncentraci moci. Princip tvorby koalic v největších obcích se může podobat koalicím na parlamentní úrovni politiky.

3.6 Suburbanizace

Ouředníček (2002) chápe proces suburbanizace jako přesun obyvatel z tzv. jádrových měst do jejich zázemí, do okrajových zón města, jednoduše nazývaných jako příměstské oblasti. Suburbanizace je považována za součást procesu urbanizace. Kromě přibývání suburbii a růstu obyvatel, dochází i ke změně funkčního využití území, mění se architektura, infrastruktura a proměňuje se sociální struktura obyvatelstva.

Podle Sýkory (2003) existuje celosvětově známá definice, která popisuje suburbanizaci jako proces vytváření suburbii, speciálních typů rezidencí v zázemí měst. Tato definice je v praxi uplatňována např. v USA. V České republice suburbanizace nevede k vytváření nových typů sídel, pouze přeměňuje sídla již existující.

Hnilička (2012) uvádí, že suburbanizací dochází k odlivu obyvatel převážně středních a vyšších vrstev. Většinou se jedná o lidi v mladším a středním věku, o rodiny s malými dětmi. Jejich ekonomický status bývá vyšší než u starousedlíků, není to však pravidlem. Ve většině případů nemají k lokalitě žádný předchozí vztah (Vobecká, Kostelecký, 2007). Příměstské oblasti osidlují s myšlenkou vyšší kvality života a zdravějšího životního stylu. Suburbia se nacházejí v blízkosti větších měst, a tudíž v realitě zde novousedlíci tráví minimum svého času. Za prací většinou dojíždějí do centra měst. Hledají zde také sociální život a služby.

Podle Sýkory (2003) k suburbanizaci dochází nejen přesunem obyvatel z měst do příměstských oblastí a vytvářením suburbii, ale celkově příchodem nových lidských aktivit na okraje měst nebo těsně za jejich hranice. A to ať už se jedná právě o nové bydlení nebo třeba obchod, skladování či výrobu. Za suburbanizaci je považována i výstavba objektů, ve kterých se lidské aktivity uskutečňují. V tomto případě mluvíme o suburbanizaci komerční. Tento typ se nachází převážně na dosud nezastavěných plochách (tzv. greenfields). Komerční výstavby jsou soustředěny do výhodně lokalizovaných míst, obvykle podél hlavních dopravních tahů. Může se jednat o obchodní střediska, logistické areály, výrobu

atd. Druhým typem je rezidenční neboli obytná suburbanizace. Vznikají nové výstavby označované jako „satelitní městečka“ (suburbia).

Proces suburbanizace do jisté míry zasahuje i do politického života obcí. Vobecká a Kostecký (2007) zmiňují odlišnost faktorů ovlivňujících politiku v suburbánních oblastech. Některými faktory mohou být pouze vnější podmínky, které nejsou lokálními politickými aktéry nijak ovlivnitelné. Jiné mohou být spjaté se strukturálními charakteristikami dané lokality a lokální politici je mohou alespoň částečně pozměnit nebo ovlivnit. V neposlední řadě se jedná o faktory, které pocházejí zevnitř lokálního politického dění, tzn. jsou ovlivněny jen a pouze aktivitou a rozhodováním místních politických představitelů a aktivních občanů.

Vobecká a Kostecký (2007) uvádějí, že jedním z geografických faktorů je např. poloha dané lokality, s čímž souvisí její dopravní dostupnost. Může to být také urbanistická struktura lokality, která nám říká, zda je místo tvořené jedním celistvým sídlem nebo je rozdělené na více částí. Strukturální faktory jako např. demografická a socioekonomická struktura obyvatel, mají na místní politiku také velký vliv. Tyto faktory jsou z velké části zděděny z minulosti, ale dají se do určité míry ovlivnit. V tomto případě může docházet ke konfliktům mezi jednotlivými věkovými nebo socioprofesionálními skupinami obyvatel. Tato situace je v suburbánních lokalitách velmi pravděpodobná, a to z důvodu větší rozmanitosti těchto skupin. Dalšími strukturálními, částečně ovlivnitelnými faktory, které mohou ovlivnit lokální politické dění, je existence či neexistence územního plánu, majetkové poměry obce nebo administrativní status lokality.

3.7 Financování obcí

3.7.1 Fiskální federalismus

Teorie fiskálního federalismu dle Provazníkové (2015) vysvětluje, jakým způsobem jsou fiskální rozhodnutí neboli rozhodnutí týkající se financí, rozdělena mezi jednotlivé úrovně řízení a správy. Provazníková (2015) přímo uvádí: „*Ústředním bodem fiskálního federalismu je zkoumání finančních vztahů mezi ústřední vládou a nižšími správními úrovněmi.*“. Rozlišují se dva základní typy fiskálního federalismu – vertikální model a horizontální (kooperativní) model. V praxi se ale většinou uplatňuje model kombinovaný, který kombinuje prvky předchozích dvou typů. Tento model fiskálního federalismu dále rozlišuje míru centralizace či decentralizace.

V případě vertikálního modelu je dle Provazníkové (2015) zachována adekvátní autonomie v rámci fiskální politiky na jednotlivých úrovních vlád, a to i v rámci odpovědnosti na horizontální linii mezi těmito úrovněmi. V horizontálním modelu se vytvářejí finanční vztahy mezi rozpočty především na horizontální linii. Vertikální linie je využita např. v případě existence spolkových zemí. V ČR jako ve většině dalších zemí je uplatňován model, který kombinuje prvky vertikálního a horizontálního modelu. V tomto případě má každá úroveň vlády své vlastní příjmy, které jsou doplňovány dotacemi z vyšších rozpočtů. Zde může stát zasahovat s cílem zmírnit či eliminovat nerovnosti, které mohou v daňových výnosech obcí nastat. Často se využívá i další členění modelů fiskálního federalismu na centralizovaný a decentralizovaný model. V centralizovaném modelu veřejné příjmy přijaté státem putují do státního rozpočtu, odkud jsou přerozdělovány v podobě účelových dotací do nižších úrovní. V daném modelu mají nižší vládní stupně velmi nízkou míru soběstačnosti a stát tímto krokem jejich hospodaření velmi ovlivňuje. Decentralizovaný model se odlišuje tím, že naopak každá úroveň má své vlastní příjmy, se kterými může hospodařit dle svého uvážení. To by znamenalo, že i nejnižší úrovně vlády budou vykazovat úplnou míru finanční samostatnosti a budou mít k dispozici dostatek financí k pokrytí všech svých výdajů. Tento model se v praxi nevyskytuje.

3.7.2 Příjmy

Hlavní zdroje financování obcí se podle Provazníkové (2015) rozdělují na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a v neposlední řadě dotace.

Podle Pekové a Pilného (2002) daňové příjmy zauímají největší část celkových příjmů obcí. Dělí se dále na daně svěřené (výlučné) a sdílené. Mezi daňové příjmy lze zařadit také místní a správní poplatky.

Svěřené daně se podle Provazníkové (2015) vybírají celostátně dle zákona a obce je nemohou nijak ovlivnit. Výnos ze svěřených daní putuje celý do rozpočtu obce. Do této kategorie se řadí daň z nemovitých věcí a daň z příjmů právnických osob, v případě, kdy ji platí sama obec. Sdílené daně tvoří významnější část daňových příjmů. Obce získávají určitý podíl z celostátního výnosu vybíraných daní. Patří sem daň z přidané hodnoty a jednotlivé daně z příjmů (daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, daň z příjmů fyzických osob samostatně výdělečně činných, daň z příjmů fyzických osob vybíraná srážkou a daň z příjmů právnických osob, pokud nejsou poplatníkem samy obce). Hlavním kritériem při stanovení podílu na dani je počet obyvatel dané obce. Daňové určení je upravováno zákonem o

rozpočtovém určení daní. Správní poplatky vybírají obce povinně, pokud vykonávají takovou samosprávu, při které je poplatek vyžadován. Jedná se např. o výpis z matriky, povolení staveb, vystavování dokladů atd. Výše poplatků je dána tzv. sazebníkem, a obce tak nemají možnost do ní zasahovat. Místní poplatky upravuje zákon o místních poplatcích a obec je ukládá obecně závaznou vyhláškou. Záleží na dobrovolném rozhodnutí obce, zda tyto poplatky zavede anebo se rozhodne je neuplatnit. Výnos z místních poplatků má za cíl sloužit k financování a zajištění lokálních veřejných statků. Příkladem je poplatek ze psů, poplatek za lázeňský a rekreační pobyt nebo poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst.

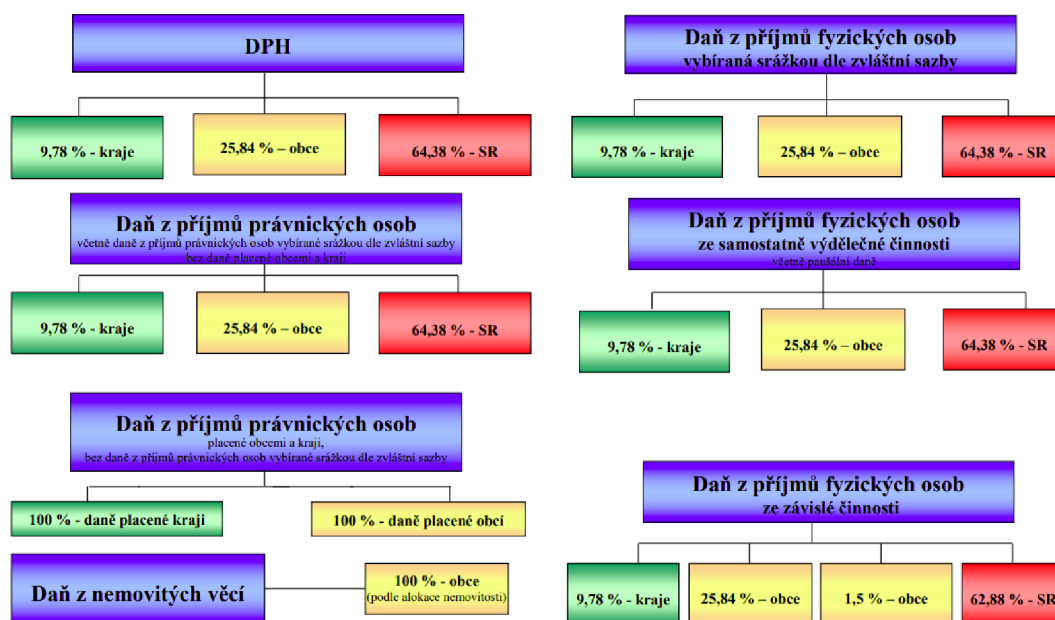
Podle Provazníkové (2015) jsou obce z velké části závislé na daňových příjmech. Ty jsou do jejich rozpočtů přerozdělovány od státu, který daně vybírá. Model, podle kterého jsou daně rozdělovány mezi jednotlivé obce, určuje zákon o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). Ten se v průběhu let několikrát výrazně pozměnil. Od roku 1993 došlo k největším změnám v letech 1996, 2002, 2008, 2013, 2016, 2017, 2018, 2021 a 2024 (zákon č. 243/2000 Sb., 2000).

Daňové příjmy se dle Provazníkové (2015) rozdělují na daně svěřené a sdílené. Celý výnos z daní svěřených putuje do rozpočtů daných obcí. Výnos ze sdílených daní se naopak přerozděluje mezi obce z celostátního výnosu dle určitých kritérií. V roce 1996 se stala sdílenou daní i daň z příjmů právnických osob. Do celostátního výnosu se tak kromě státu zapojily i obce. Od roku 2002 se na sdíleném výnosu státu začaly podílet i jednotlivé kraje. Každý kraj má dle zákona stanovené procento, které určuje jeho podíl. Jednotlivá procenta jsou uvedena v příloze zákona o RUD. Ve stejném roce také nová novela zákona o RUD přiřadila obcím 1,5 % podíl z celostátního výnosu daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, kterou odvádí zaměstnavatel jako plátce daně z příjmů. Kritériem je počet zaměstnanců v dané obci. Podíl daně z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti se ze 70 % snížil na 60 % a zbytek připadl do státního rozpočtu jako daň výlučná. V roce 2008 se zavedla nová kritéria pro rozdělování celostátního výnosu pro zmírnění rozdílů v daňových příjmech ze sdílených daní mezi výrazně velikostně odlišnými obcemi a městy. Kromě kritéria počtu obyvatel, se začala zohledňovat také např. rozloha dané obce. Zavedly se pouze 4 velikostní kategorie obcí, což pomohlo eliminovat výrazné skoky ve výši daňových příjmů v jednotlivých obcích. Novela platná od roku 2013 upravuje procentuální podíl výnosu ze sdílených daní. U DPH se podíl snížil z 21,4 % na 20,83 %. U daně z příjmů

fyzických osob ze závislé činnosti se z 21,4 % naopak zvýšil na hodnotu 22,87 %. U ostatních sdílených daní došlo k navýšení na 23,58 %. Kromě toho bylo v roce 2013 zavedeno nové kritérium k přerozdělování sdílených daní. To se týká počtu žáků mateřských a základních škol zřizovaných obcí. V dalších letech pak docházelo k dalším změnám v procentuálním podílu obcí u jednotlivých sdílených daní. Ve všech případech se jednalo o navýšení podílu.

K poslední platné změně zákona o RUD došlo k 1. 1. 2024, kdy se snížil podíl obcí z celostátního hrubého výnosu ze sdílených daní z 25,84 % na 24,92 % (zákon č. 243/2000 Sb., 2000).

Obrázek 2: Schéma rozpočtového určení daní k 1. 1. 2022

Zdroj: MF (2022)

Provazníková (2015) uvádí, že na rozdíl od daňových příjmů, u nedaňových příjmů mají obce pravomoc je nějakým způsobem ovlivnit. Do této skupiny příjmů se řadí příjmy z vlastního podnikání obce, uživatelské poplatky, příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty a penále, příjmy z mimorozpočtových fondů, příjmy ze sdružování finančních prostředků nebo příjmy ze sbírek a darů. Příjmy z vlastního podnikání obce jsou příjmy, které plynou obci především z ekonomických aktivit společností, které jsou založené obcí nebo ve kterých má obec majetkový podíl. Uživatelské poplatky jsou založeny na užítku ze spotřeby smíšeného veřejného statku (např. návštěva veřejného bazénu, divadlo, svoz odpadu atp.). Sdružování finančních prostředků se uplatňuje při „slučování obcí“. To je obvyklé

především u malých obcí, které ze sdružených prostředků financují veřejné služby, na které by v případě odděleného financování neměly dostatek financí. Jedná se např. o společné provozování záchranné služby, veřejné dopravy nebo třeba výstavbu kanalizace, cyklostezek atd. Nepříliš významné zdroje příjmů jsou dary a výnosy ze sbírek. Obce jako příjemci těchto darů jsou běžně osvobozeny od daní z příjmů.

Mezi kapitálové příjmy se podle Provazníkové (2015) řadí příjmy z prodeje majetku a výnosy z vlastnictví cenných papírů, a to převážně obchodování s akciemi. Tyto příjmy nejsou pravidelné.

Podle Provazníkové (2015) mají obce obecně nedostatek finančních prostředků. Nejsou finančně soběstačné, proto musejí svůj rozpočet doplňovat dotacemi, které dostávají ze státního rozpočtu, mimorozpočtových fondů nebo vyšších stupňů vlády. Část dotací slouží k financování v rámci přenesené působnosti. Dále existují dotace účelové, a to běžné (provozní potřeby) nebo kapitálové (investiční). Účelové dotace slouží k poskytování veřejných statků v obci. Dotace je možné rozdělit i podle toho, jakým způsobem je obec získává. Pokud obec dostává dotaci pravidelně a nemusí o ni žádat, jedná se o dotaci nárokovou. V opačném případě jde o dotaci nenárokovou. Obec o ni musí zažádat a zároveň splnit určitá kritéria pro její získání.

3.7.3 Výdaje

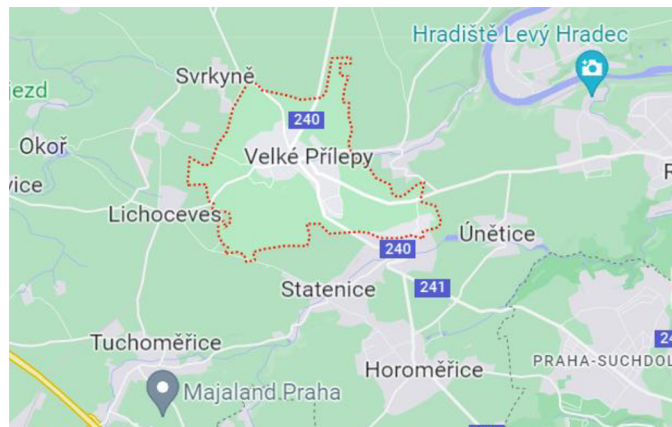
Provazníková (2015) uvádí, že objem výdajů v obcích a územních rozpočtech neustále roste. To souvisí s postupným zvyšováním autonomie a také odpovědnosti v rámci přenesené působnosti. Rozsah výdajů v dané územní samosprávě je ovlivňován hlavně výší příjmů. Ekonomické hledisko rozděluje výdaje obce na běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou výdaje, které se běžně opakují. Používají se na financování běžných potřeb obce. Řadíme sem např. nákup materiálu, platy zaměstnanců nebo výdaje za energie. Kapitálové výdaje jsou výdaje investiční. Používají se zejména k financování dlouhodobých investic a splácení půjček k realizaci těchto investic. Běžné výdaje tvoří majoritní část celkových výdajů obcí, a to zhruba 70 % (NKÚ, 2023).

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika obce Velké Přílepy

Obec Velké Přílepy se nachází v okrese Praha-západ, který náleží Středočeskému kraji. Rozkládají se cca 13 km severozápadně od centra Prahy. Příslušnou obcí s rozšířenou působností je město Černošice. Obec leží v nadmořské výšce 275 m n. m. a její celková katastrální plocha zaujímá 567 ha, z toho orná půda zabírá 60 %. K 1. 1. 2023 bylo v obci zaznamenáno 3 579 obyvatel (ČSÚ, 2023b). Území Velkých Přílep je členěno do dvou katastrálních území – Velké Přílepy a Kamýk. Je zde zřízena Základní škola a Mateřská škola. Ve volném čase lze navštívit místní sportovní hřiště, knihovnu či kino. Dále se v obci vyskytuje ordinace praktického lékaře, obecní policie nebo pošta. Co se týče technické infrastruktury, je zde možnost využít plynofikaci, kanalizaci a veřejný vodovod (Obec Velké Přílepy, 2023a).

Obrázek 3: Poloha obce Velké Přílepy

Zdroj: Google (2023)

Obrázek 4: Znak obce Velké Přílepy

Zdroj: Obec Velké Přílepy (2023b)

4.1.1 Historie

Oblast Velkých Přílep je jakožto archeologická lokalita jednou z nejstarších sídelních oblastí v Čechách, obývána již od mladší doby kamenné. Archeologické výzkumy zde začaly ve 40. letech 19. stol. a pokračují až do současnosti. Jedním z objevů těchto výzkumů je např. sídliště kultury nálevkovitých pohárů z pozdní doby kamenné nebo osada únětické kultury. I v této době byla obec rozdělena na dvě části. Na ves Velké Přílepy a ves Kamýk. První písemné zmínky o nich pochází z roku 1228. Ves Velké Přílepy tehdy patřila z části Svatovítské kapitule na Pražském hradě a z části kapitule u sv. Jiří. Kamýk byl majetkem kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě. V Kamýku byla významná židovská komunita, která měla dokonce i svoji synagogu. V roce 1859 se obě katastrální území sloučily v jednu obec se společnou samosprávou. V poválečném období se součástí Velkých Přílep staly také okolní obce Lichoceves, Noutonice, Okoř, Svrkyně a Úholičky a tvořily společně tzv. střediskovou obec. Nové výstavby zde začaly probíhat od 70. let a největší rozmach přišel v polovině 90. let. V té době se obce tvořící střediskovou obec opět osamostatnily. Původní architektura se prakticky nedochovala. Velké Přílepy patřily pod únětickou faru, takže zde nebyl postaven ani kostel. Dnes spadá do farnosti v Roztokách u Prahy. V obci se vyskytuje pouze několik kapliček. Jedinou zachovanou památkou je barokní špejchar z 16. století. V roce 1955 byl zrekonstruován a byla v něm zřízena restaurace (Obec Velké Přílepy, 2023c).

4.2 Demografické a socioekonomické aspekty obce

4.2.1 Obyvatelstvo

Dle údajů ČSÚ (2023b) je k 1. 1. 2023 ve vybrané obci hlášeno 3 579 obyvatel. Na základě Jüptnerova rozdělení obcí podle počtu obyvatel by tak Velké Přílepy spadaly do skupiny obcí menší střední velikosti. Pro porovnání, Velké Přílepy tvoří přibližně 2,26 % z celkového počtu obyvatel okresu Praha-západ.

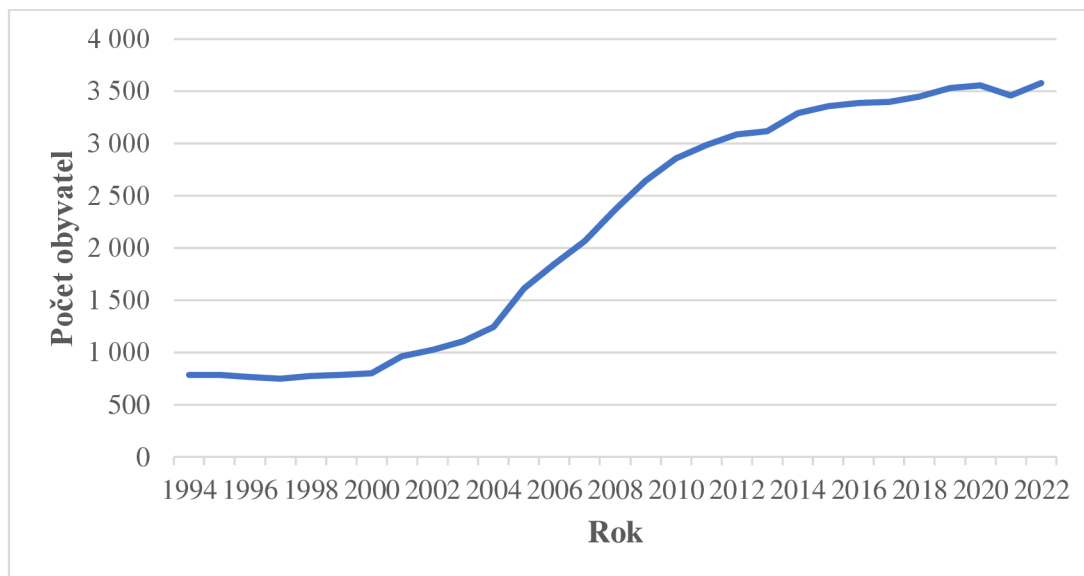
Stejně jako ostatní obce v bezprostřední blízkosti Prahy se Velké Přílepy staly terčem oblíbenosti bydlení „u Prahy“. Developeři jeví zájem o pozemky a výstavbu. Noví obyvatelé převážně z Prahy a Středočeského kraje tak stále přibývají a populace roste.

4.2.2 Vývoj počtu obyvatel

Z Grafu 1 je zjevné, že od roku 1998 počet obyvatel v obci konstantně stoupá, s výjimkou malého poklesu v roce 2021, který byl pravděpodobně důsledkem pandemie

Covidu-19. Na úplném začátku sledovaného období je v obci z hodnot záporných celkových přírůstků patrný mírný pokles obyvatel způsobený převážně migrací obyvatel z obce. Již od roku 1998 počet přistěhovalých osob výrazně převyšuje počet osob vystěhovalých.

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 1944-2022 (k 31. 12.)

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2023c)

Za sledované období 1994-2022 se počet obyvatel zvýšil více než 4,5krát. Průměrný roční nárůst za toto období činí 96 obyvatel. Nejvyšší přírůstek obyvatel lze zaznamenat k 31. 12. 2005. Za tento rok celkový počet vzrostl o 367 obyvatel. Z toho hodnota 339 obyvatel tvořila migrační přírůstek, který vybraná obec zaznamenala s vlivem suburbanizace. Se suburbanizačním procesem zajisté souvisí i výstavba nových domů. Podle posledního sčítání lidu, domů a bytů v roce 2021 bylo nasčítáno 936 obydlených domů. Největší nárůst byl zaznamenán po roce 2000. Dle SLDB se od roku 2001 počet obydlených domů zvýšil více než 3,5krát. Přesné údaje vyobrazuje Tabulka 3.

Tabulka 3: Obydlené domy podle SLDB v letech 1980, 1991, 2001, 2011 a 2021

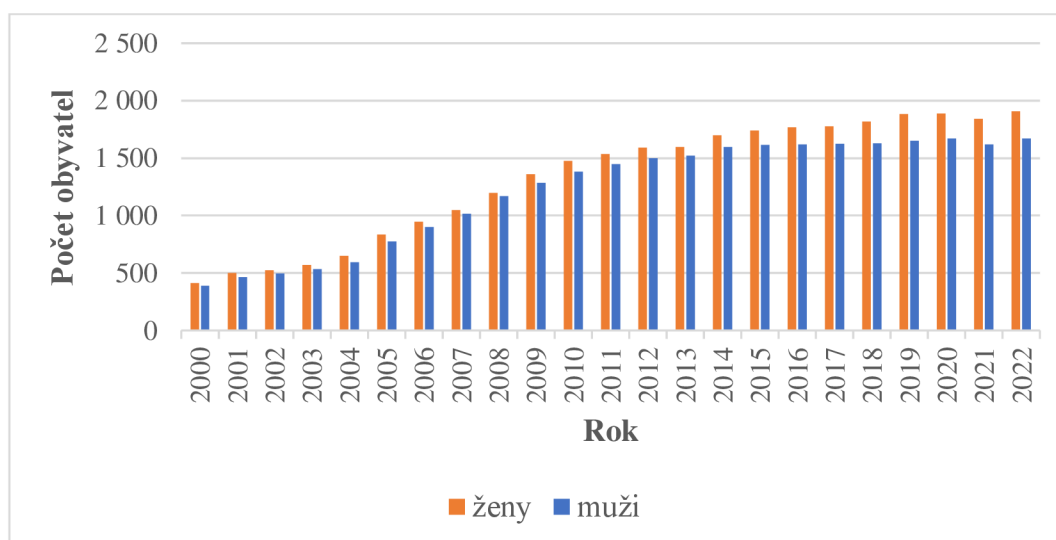
	1980	1991	2001	2011	2021
obydlené domy	188	210	262	851	936

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2021)

4.2.3 Struktura obyvatel podle věku a pohlaví

Ve vybrané obci bylo k 31.12. 2022 evidováno 3 579 obyvatel, z toho 1 970 žen a 1909 mužů. Následující Graf 2 naznačuje zastoupení ženského a mužského pohlaví v obci v letech 2000-2022. Hodnoty počtu mužů a žen se v jednotlivých letech odlišují minimálně. Zpravidla je ale v obci každý rok více žen než mužů. V daném období počet mužů nikdy nepřesáhl počet žen a zastoupení stejně tak nebylo nikdy totožné.

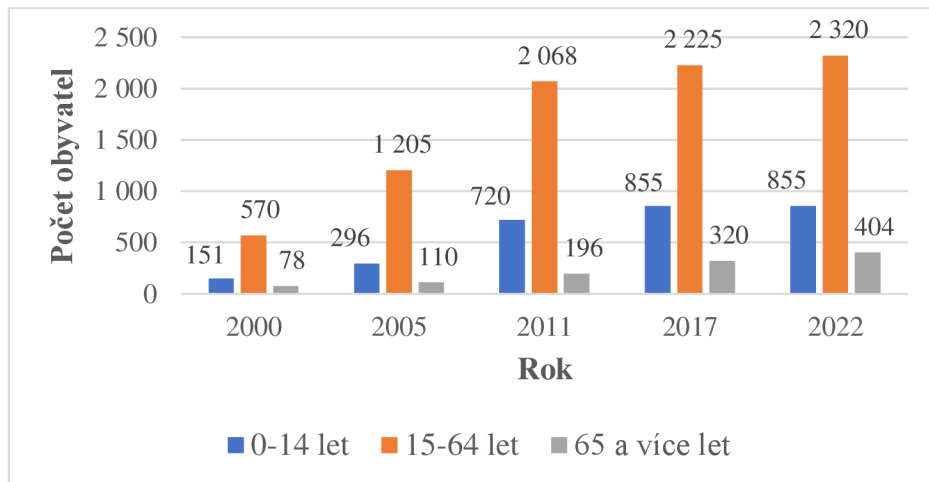
Graf 2: Struktura obyvatelstva podle pohlaví v letech 2000-2022

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2023d)

V Grafu 3 je vyobrazena struktura obyvatel podle základních věkových skupin v letech 2000, 2005, 2011, 2017 a 2022. V těchto 5 letech a prakticky v celém období od roku 2000-2022 dominuje struktuře obyvatel obce Velké Přílepy produktivní skupina, tzn. občané ve věku 15-64 let. Z celkového počtu obyvatel v roce 2022 tato skupina představovala 65 %. V posledních letech podíl produktivní skupiny zůstává podobný, od roku 2005 však klesl o 10 procentních bodů. Nejméně početnou skupinu zaujímají osoby od 65 let jakožto poproduktivní skupina obyvatel. V roce 2022 tvořili 11 % tedy 404 obyvatel z celkového počtu 3 579. Děti do 14 let spadají do skupiny předproduktivních obyvatel. Jejich počet v posledních dvou letech mírně klesl, ale stále zaujímají druhou nejpočetnější skupinu obyvatel. Jejich procentuální podíl za rok 2022 činil 24 %.

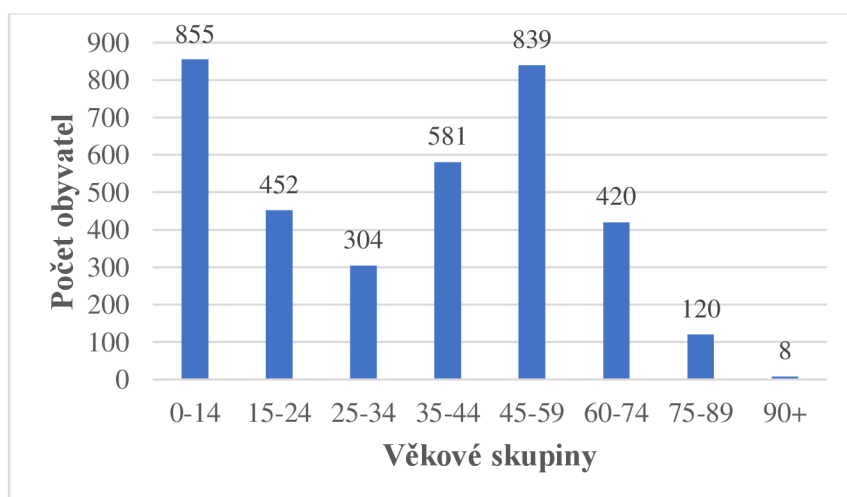
Graf 3: Struktura obyvatelstva podle základních věkových skupin v letech 2000, 2005, 2011, 2017 a 2022

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2023d)

Konkrétnější obraz věkového složení obyvatel znázorňuje Graf 4. Obyvatelé od 60 let z velké části utvářejí komunitu starousedlíků, kteří v obci žijí už dlouho dobu a zachovávají zde tzv. identitu obce. Nejpočetnější skupiny zauímají obyvatelé středního věku (45-59 let) a obyvatelé v období mladého věku (35-44 let). Jedním z vrcholů je také skupina dětí do 14 let, která společně s obyvateli ve věku 35-44 let odpovídá generaci dětí a jejich rodičů.

Graf 4: Struktura obyvatelstva podle věkových skupin k 31. 12. 2022

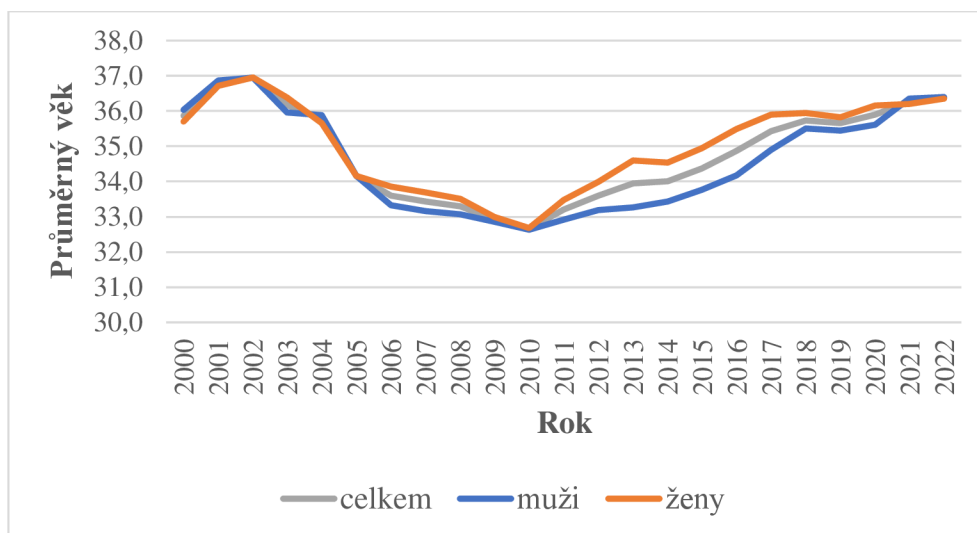

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2023e)

4.2.4 Průměrný věk obyvatel

Celkový průměrný věk obyvatel činil ke konci roku 2022 36,4 let. V rámci pohlaví se číslo lišilo pouze desetinným místem. Z Grafu 5 lze vyčíst, že v první polovině daného období průměrný věk mírně klesl. Od roku 2010 zase mírně stoupá. Nejnižší hodnoty lze sledovat v letech 2006-2011. Lze je zdůvodnit procesem suburbanizace v podobě vysoké míry nové výstavby, s čímž souvisí nárůst nově přistěhovaných obyvatel. Většinou se jedná o rodiny s malými dětmi nebo páry, které mají v plánu rodinu zakládat. Proto jsou charakterističtí nižším průměrným věkem než skupina původních obyvatel.

Graf 5: Průměrný věk obyvatel v letech 2000-2022

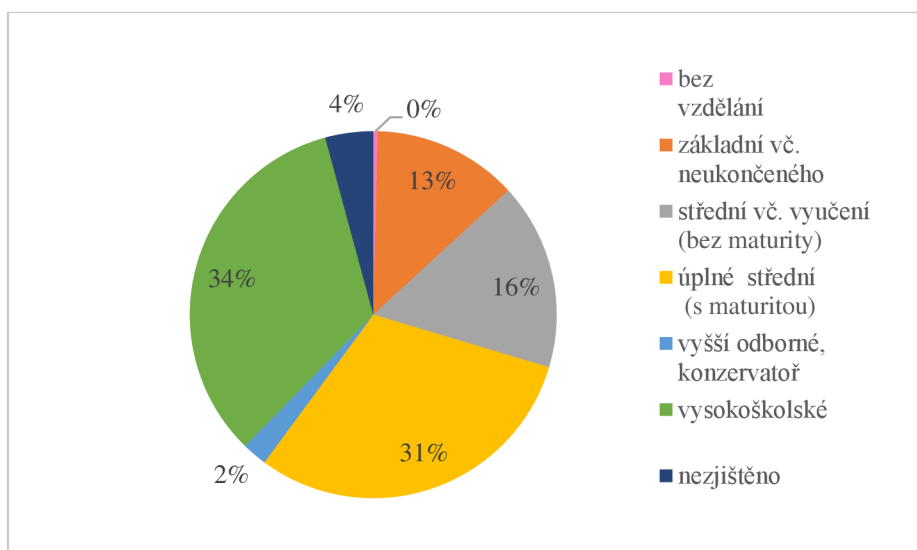

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2023f)

4.2.5 Vzdělanost obyvatel

Dle posledního sčítání lidu v roce 2021 činí obyvatelstvo v obci ve věku 15 a více let 2 868 osob. Následující Graf 6 vykazuje, že nejpočetnější skupinu utvářejí obyvatelé s vysokoškolským vzděláním. Lze konstatovat, že se jedná přibližně o třetinu obyvatel ve věku 15 a více let. Druhou největší skupinu zaujímají osoby se středním vzděláním ukončeným maturitou. Jejich počet tvoří opět téměř třetinu. 16 % obyvatel obce má střední vzdělání (včetně vyučení) bez maturity a 13 % absolvovalo pouze základní vzdělání.

Graf 6: Vzdělanostní struktura obyvatel dle sčítání lidu v roce 2021

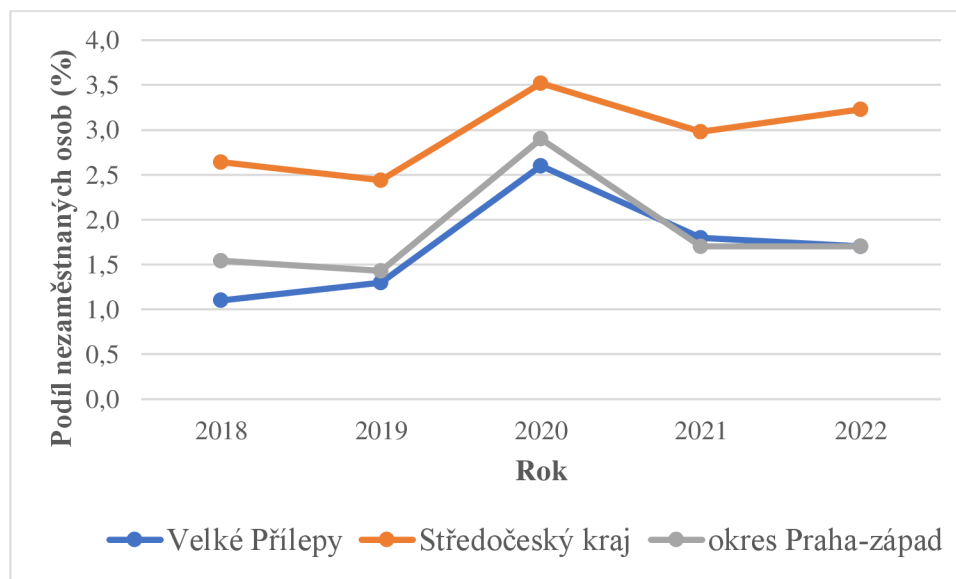
Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022a)

4.2.6 Nezaměstnanost obyvatel

Dle MPSV (2023) je míra nezaměstnanosti v současné době vykazována jako „podíl nezaměstnaných osob“. Lze ji vypočítat jako podíl dosažitelných uchazečů ve věku 15-64 let proti celému počtu obyvatel obce ve stejném věkovém rozmezí.

Koncem roku 2022 dosahovala míra nezaměstnanosti ve Velkých Přílepech 1,7 %. Z Grafu 7 je patrné, že hodnota podílu nezaměstnaných osob v rozmezí let 2018-2022 je poměrně proměnlivá. V roce 2020 vyšplhala na 2,6 %. Tento strmý nárůst byl způsoben v důsledku pandemie Covidu-19. V tomto roce stoupl počet uchazečů o zaměstnání z 37 na 71 osob. Ve srovnání se Středočeským krajem je hodnota podílu nezaměstnaných osob ve Velkých Přílepech výrazně nižší. V prosinci 2022 byla za Středočeský kraj zaznamenána hodnota 3,2 %. Při komparaci s okresem Praha-západ se hodnoty podílů příliš neodlišují. V posledním sledovaném roce se dokonce shodují v hodnotě 1,7 %.

Graf 7: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2018-2022 v obci Velké Přílepy, Středočeském kraji a okrese Praha-západ

Zdroj: vlastní zpracování, MPSV (2023)

4.2.7 Občanská vybavenost

Velké Přílepy prosperují velmi dobrou občanskou vybaveností. Nachází se zde základní škola pro 1. i 2. stupeň, mateřská škola, ordinace praktického lékaře, lékárna, obecní policie a pošta. Občané mají možnost využít služeb Centra volnočasových aktivit, jako je veřejná knihovna, kino nebo divadlo. Najdeme zde několik menších obchodů s potravinami a spotřebním zbožím. V obci nechybí ani autoservis, restaurace, místní cukrárna a dětská hřiště. Sportovci mohou využít fotbalové nebo workoutového hřiště. Mezi plánované projekty patří výstavba tělocvičny ZŠ s možností využití veřejností. Na její realizaci obec momentálně shání dostatek financí ve formě dotací a vhodného zhotovitele (Rozhovor 1, 2023). Co naopak občané v obci nenajdou, je hřbitov nebo dům pro seniory. Oba tyto nedostatky však již spadají do projektů strategického plánu obce a jejich realizace se předpokládá (Obec Velké Přílepy, 2016).

Základní škola Velké Přílepy má dvě budovy, i přesto byla obec z důvodu nedostatečné kapacity nucena v roce 2012 zahájit přístavbu dalšího patra školní budovy a mnohé rekonstrukce.

V rámci technické infrastruktury je obec vybavená veřejným vodovodem, kanalizací, plynofikací a kontejnery na separovaný odpad. V roce 2017 proběhla v obci ve spolupráci s okolními obcemi výstavba nového vodovodního přivaděče. Do té doby lidé trpěli

nedostatkem vody, primárně v letních měsících. V roce 2011 bylo vedení obce dokonce nuceno vydat vyhlášku o zákazu zalévání zahrad a napouštění bazénů vodou z vodovodu (Obec Velké Přílepy, 2011).

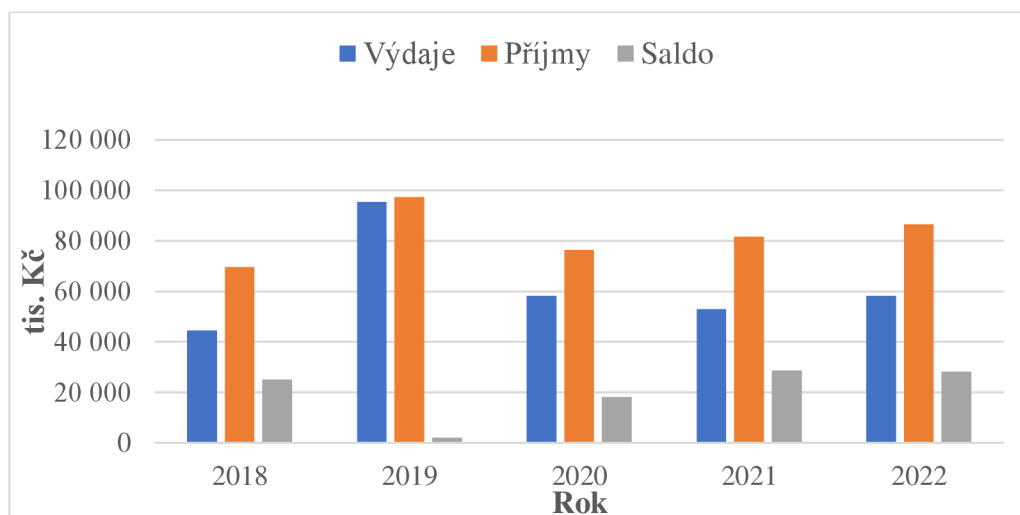
Veřejnou dopravu v obci zajišťují autobusové linky 316 Praha, Bořislavka – Holubice a linka 350 Praha, Dejvická – Okoř. V současné době je v oblasti silniční dopravy středem pozornosti přeložka II/240 a s ní spojený obchvat Velkých Přílep. Doprava v obci se za posledních dvacet let velmi zhoršila, což souvisí převážně s velkým nárůstem obyvatel. Nejvíce přetížená silnice je právě II/240 směřující do Prahy. Tato silnice stejně jako všechny ostatní silnice v obci jsou majetkem Středočeského kraje. Ten přišel s nápadem tzv. přeložky II/240, propojky dálnic D7-D8, která má údajně dopravní situaci v obci vyřešit. Postupem času se však ukázalo, že vybudování této přeložky by obci naopak uškodilo. Řešením by bylo vybudovat jak přeložku II/240 tak obchvat obce. Obchvat má údajně zařídit vedení dopravy mimo zastavěné území. Složitostí této výstavby se obec intenzivně zabývá už několik let. Dochází při tom ke střetům názorů občanů obce a je jen otázkou času, kdy se realizace této výstavby uskuteční (Rozhovor 1, 2023; Přílepský zpravodaj, 2023a).

Kulturní a společenský život v obci formují rozmanitá občanská sdružení a kluby. Jedná se např. o fotbalový klub TJ Sokol Velké Přílepy, Klub rybářů Velké Přílepy, který každoročně pořádá rybářské závody v místním rybníku, Myslivecký spolek Svrkyně-Velké Přílepy, který zajišťuje tradiční Myslivecký ples, Klub zahrádkářů Velké Přílepy, Klub seniorů nebo třeba Divadelní soubor POKUS, ochotnický soubor působící v obci již od roku 2001. Místo pro konání společenských a kulturních akcí zajišťuje Centrum volnočasových aktivit, což je moderně zrekonstruovaný sál sloužící pro hudební produkci, divadelní představení, přednášky a besedy (Obec Velké Přílepy, 2016). Další prostor nabízí Galerie U Korycha, kde se pravidelně konají besedy a jiné společenské akce. Zároveň se jedná o obřadní místnost. Galerie se nachází nad velkým sálem Restaurace U Korychů. Tam se odehrávají obecní plesy, koncerty i politické akce. Knihovna ve Velkých Přílepech je místem pro autorská čtení, besedy, recitály a výstavy. V obci se nachází soukromý statek s názvem „Na statku“. Majitelé jeho prostor poskytují ke konání trhů, dětských vystoupení či výstav. V jeho prostředí se dnes nachází i komunitní škola. Mnoho akcí se koná také na veřejném prostranství, a to hlavně v centru obce.

4.3 Rozpočet obce

Následující Graf 8 vyobrazuje finanční situaci obce v rozmezí 5 let, počínající rokem 2018. Z grafu lze vyčíst, že rozpočet obce je ve všech sledovaných letech přebytkový, tzn. příjmy jsou vyšší než výdaje.

Graf 8: Vývoj příjmů, výdajů a salda v letech 2018-2022 (k 31. 12.)

Zdroj: vlastní zpracování, MF (2023a)

Největší odchýlení od ostatních let vykazuje rok 2019. Necelé 2 mil. tvoří saldo, a jedná se tak téměř o vyrovnaný rozpočet. Původně byl schválen jako rozpočet schodkový se ztrátou 19,85 mil. Příjmovou stránku navýšil zejména větší příjem z výnosu daní, a to přibližně o 6,5 mil. a dále kapitálové příjmy ve výši 2,58 mil. Hlavní investicí, která značně ovlivnila výdajovou stránku rozpočtu, byla dostavba Polyfunkčního domu se školní kuchyní a školním klubem. Náklady na její dokončení se vyšplhaly do výše 37 mil. Kč. Více než polovinu z celkové částky obec zafinancovala dotací od Ministerstva financí.

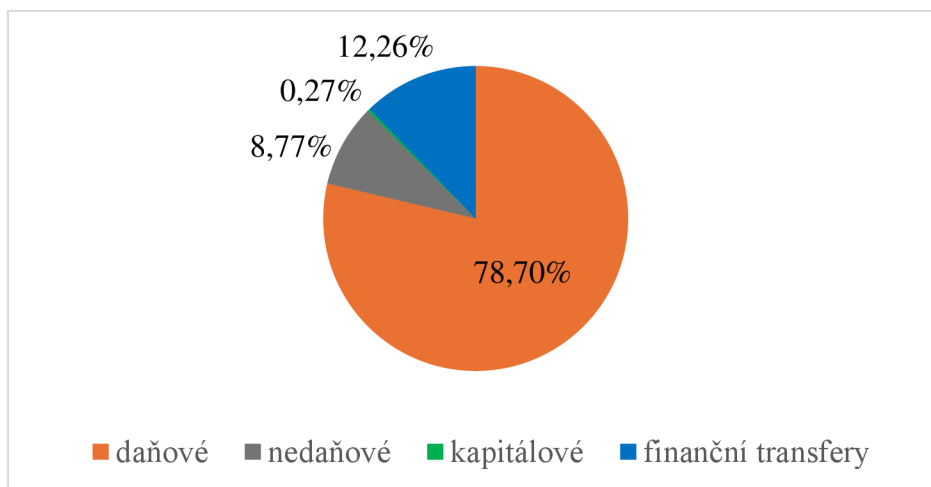
Dle Obce Velké Přílepy (2023d) byl rozpočet obce v roce 2022 schválen jako schodkový se ztrátou 51,5 mil. Kč. Ztráta byla kryta výsledkem hospodaření z minulých let a výsledek hospodaření byl ukončen přebytkem 28,3 mil. Kč. Ve stejném roce obec čerpala dotaci od Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) ve výši 3,9 mil. Kč na výstavbu chodníku v ulici Podmoráňská, která byla dokončena koncem téhož roku. Mezi finančně významné výstavby v roce 2022 patří multifunkční hřiště. V daném roce bylo na jeho realizaci čerpáno 3,4 mil. Kč, což je přibližně 60 % z celkové ceny. Projekt byl spolufinancován Národní sportovní agenturou.

4.3.1 Struktura příjmů a výdajů za rok 2022

Příjmy v roce 2022 činily 86,56 mil. Kč. Jejich největší část přirozeně zaujímají příjmy daňové ve výši 68,13 mil Kč, což je přibližně 78,7 %. Nejvyšší složku této kategorie představuje daň z přidané hodnoty (33,83 mil. Kč), dále pak daň z příjmů PO (14,88 mil. Kč) a daň z příjmů FO (9,75 mil. Kč). Zbytek daňových příjmů tvoří daně svěřené, a to hlavně daň z nemovitých věcí (2,01 mil. Kč). Část je tvořena také místními poplatky. Nedaňové příjmy v hodnotě 7,59 mil. Kč představují necelých 9 % z celkových příjmů. Jejich největší část zaujímají příjmy z pronájmu (4,45 mil. Kč), které tvoří více než polovinu. Druhou největší kategorií příjmů jsou finanční transfery neboli dotace ve výši 10,61 mil. Kč. 3,9 mil. Kč představovala dotace od SFDI na zhotovení chodníku v ulici Podmoráňská. Další významnou dotací byla podpora ze SZIF v hodnotě 174,3 tis. Kč ke zrealizování projektu Meteorologického sloupu. Poslední zanedbatelnou složkou příjmů jsou kapitálové příjmy, které v roce 2022 tvořily pouze příjmy z prodeje pozemků v celkové částce 235 tis. Kč.

Celkové rozdělení příjmů za rok 2022 v procentuálním vyjádření zobrazuje Graf 9.

Graf 9: Struktura příjmů za rok 2022 (%)

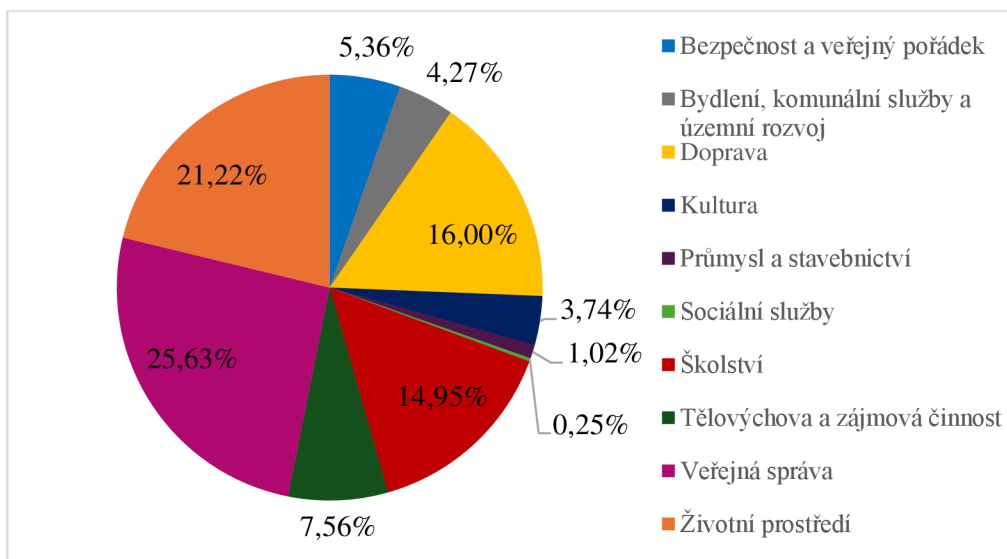

Zdroj: vlastní zpracování, MF (2023b)

V roce 2022 tvořily výdaje celkovou částku 58,23 mil. Kč. Z toho běžné výdaje 46,04 mil. Kč, zabírající 79 %. Kapitálové výdaje představovaly pouze 21 %, v hodnotě 12,20 mil. Kč. Jednalo se o výdaje za pozemky, stavby, stroje a investiční transfery.

Graf 10 popisuje dělení výdajů podle oblasti jejich využití.

Graf 10: Struktura výdajů podle oblasti využití za rok 2022 (%)

Zdroj: vlastní zpracování, Obec Velké Přílepy (2023e)

Největší část výdajů reprezentovaly výdaje na veřejnou správu, které zaujímaly zjevnou čtvrtinu (14,93 mil. Kč). Dominantní složkou ve výši 11,48 mil. byla činnost místní správy. Mezi další významné složky výdajů patří finance použité v oblasti životního prostředí (7,85 mil. Kč). Tyto výdaje obec vynaložila na péči o vzhled obce, udržování veřejné zeleně a nakládání s odpady. Jedním z projektů spadajících do oblasti životního prostředí byla revitalizace parku uprostřed obce zahájena v roce 2022 a dokončena o rok později. Celkové výdaje na realizaci činily 3 mil. Kč. Projekt byl podpořen dotací od Evropské unie v hodnotě 776 778,21 Kč. 16 % z celkových výdajů představovaly výdaje v oblasti dopravy (9,32 mil. Kč). Byly tvořeny převážně výdaji na výstavbu chodníku v ulici Podmoráňská. Značně významnou složku tvořily také výdaje ve školství (8,71 mil. Kč) k udržování chodu základní a mateřské školy.

4.4 Orgány místní samosprávy

Zastupitelstvo obce Velké Přílepy se skládá z 15 členů. Jeho složení se od posledních komunálních voleb v roce 2022 razantně změnilo se vznikem nového sdružení nezávislých kandidátů VIZE 22. Zastupitelstvo mimo jiné zřizuje dopravní a bezpečnostní výbor, finanční výbor, komunikační výbor, kontrolní výbor, kulturní výbor, sportovní výbor, školský a sociální výbor a stavební výbor. V čele obecního úřadu stojí nově zvolená starostka Kamila Handlová, kandidující za již zmíněné SNK VIZE 22. Na pozici starostky působí od

roku 2022. Obec má dva místostarosty kandidující za stejné politické sdružení jako paní starostka. Místní zastupitelstvo má nejmenší možný počet členů k existenci obecní rady. Tu tvoří 5 členů. Rada obce je zde zřízena od roku 2018, kdy se poprvé volilo patnáctičlenné zastupitelstvo (Obec Velké Přílepy, 2023f).

4.5 Analýza volebních období v obci Velké Přílepy

Pro zohlednění suburbánního prostředí v obci bylo v práci k analýze volebních období zvoleno období již od roku 1994 do roku 2022, kdy proběhly poslední komunální volby. Během této doby se počet členů zastupitelstva neustále proměňoval. Vždy se ale pohyboval v rozmezí 9-15 členů.

4.5.1 Volební období 1994 až 1998 a 1998 až 2002

V 90. letech minulého století se ve Velkých Přílepech kandidátní listiny ani následné složení obecního zastupitelstva příliš neměnilo.

Volby do zastupitelstva v roce 1994 se konaly ve dnech 18.11. – 19. 11. Volilo se 11 členů zastupitelstva. Celkem kandidovalo 33 kandidátů v rámci 3 kandidátních listin.

Z Tabulky 4 je zřejmé, že kandidátka Sdružení nezávislých kandidátů s číslem 2 (SNK (2)) měla ve volbách velmi navrch. Získala o pět mandátů více než zbylé dvě kandidátní listiny.

Tabulka 4: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 1994

číslo	Kandidátní listina název	Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
		abs.	v %		
1	Sdružení nezávislých kandidátů	884	19,34	11	2
2	Sdružení nezávislých kandidátů	2 756	60,28	11	7
3	KSČM	932	20,38	11	2

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (1994)

V roce 1998 se řádné volby konaly 13. 11. a 14. 11. Tentokrát se volilo pouze 9 členů zastupitelstva. Zapsané kandidátní listiny byly pouze dvě a za každou kandidovalo 9 kandidátů. Vedení se opět ujalo Sdružení nezávislých kandidátů (SNK A), dominující v předešlých komunálních volbách (SNK (2)). Jeho složení zůstalo z většiny stejné. Dominantou tohoto sdružení byl zajisté Jiří Říha, který byl starostou obce, a to již od roku 1990 až do voleb v roce 2006. Za stejné sdružení působili tehdy dva nejsilnější kandidáti

Kacálek Lubomír a Vichra Jan. Oba se zároveň v průběhu těchto let vystřídali jako místostarostové obce. Komunistická strana Čech a Moravy není v těchto dvou volebních obdobích ani v těch následujících příliš dominantní. Svou roli si ale dokázala udržet.

Kandidáti jednotlivých subjektů se ne příliš překvapivě odlišují průměrným věkem. Pro kandidáty Sdružení nezávislých kandidátů (SNK A) to v roce 1998 bylo 44 let, průměrný věk kandidátů kandidujících za KSČM byl 56 let.

Volební účast byla ve v roce 1998 55,56 %. Při srovnání s předešlými volbami klesla o necelých 15 procentních bodů. Nárůst obyvatel v těchto letech ještě nebyl patrný, naopak se počet snižoval.

Tabulka 5: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 1998

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Sdružení nezávislých kandidátů	2 424	76,73	9	7
2	Komunistická str. Čech a Moravy	735	23,27	9	2

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (1998)

Dle Rozhovoru 1 (2023) se těchto dvou volebních období dotýkal začátek stavebního projektu H-System stejnojmenné stavební společnosti, která lákala lidi na výstavbu levných bytů a rodinných domků v obcích kolem Prahy. Jednou z nich byly právě Velké Přílepy. Tato lákavá reklamní kampaň byla dokonce podpořena několika významnými politiky. První výstavba domků ve Velkých Přílepech začala v roce 1995, ale v roce 1997 firma zkrachovala a upadla do konkursu. Za dobu své existence stihla dokončit pouze několik desítek domů, zbytek rodin přišlo o velké množství peněz. Ve Velkých Přílepech lidé stačili do roku 2012 své nemovitosti odkoupit a svépomocí své bydlení dokončit.

4.5.2 Volební období 2002 až 2006

V roce 2002 se volby uskutečnily 1. – 2. 11. Tímto rokem začal počet obyvatel v důsledku suburbanizačního procesu razantně stoupat, s čímž stoupl i počet voličů. Volební účast se stále držela nad 50 procenty. Volilo se devítičlenné zastupitelstvo z řad 27 kandidátů ze třech různých kandidátek. V počtu nejvíce získaných mandátů si stále udrželo pozici Sdružení nezávislých kandidátů I. (SNK I.), které dominovalo jak ve volebním období od roku 1994 (SNK (2)) tak od roku 1998 (SNK A). Pozici starosty stále zastával Jiří Říha, nejsilnější kandidát SNK I. Novým místostarostou byl zvolen tehdy jeden z nejmladších

členů SNK I. Jan Vichra. Komunistická strana Čech a Moravy opět získala nejnižší počet hlasů, dostala tak pouze jeden jediný mandát.

Nově se objevilo politické sdružení Budoucnost pro Přílepy (BpP). Většina kandidátů za tuto kandidátní listinu se na politické scéně od roku 1994 objevila poprvé. Navzdory tomu, že se jednalo o nové politické uskupení, které zároveň nebylo možné charakterizovat jako odnož jiného předešlého subjektu, získalo ve volbách druhý největší počet mandátů.

Tabulka 6: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2002

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	Sdruž. nezáv. kand. I.	1 899	49,30	9	5
2	KSČM	500	12,98	9	1
3	Budoucnost pro Přílepy	1 453	37,72	9	3

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2002)

4.5.3 Volební období 2006 až 2010

Následující volby probíhaly 20. – 21. 10. 2006. V seznamu přibýlo 547 voličů oproti minulým volbám a volební účast stoupla o necelý jeden procentní bod. Opět se volilo 9 členů zastupitelstva. Celkem kandidovalo 24 kandidátů za 3 kandidátní listiny. Tyto volby zastupitelstvo proměnily výrazněji než v minulých letech. Nejslabší KSČM tentokrát nezískalo žádný mandát. Vedení obce se ujalo nově založené Sdružení nezávislých kandidátů: PRO Přílepy se 6 mandáty. 3 mandáty získalo Sdružení nezávislých kandidátů Velké Přílepy I (SNK VP I), které navazuje na SNK I. Objevují se zde nová i stará jména, včetně Jiřího Říhy. Toto sdružení dominovalo v první dekádě sledovaného období, ale v průběhu tohoto volebního období začalo upadat. Bývalý starosta a dominující osoba SNK VP I Jiří Říha uvedl: „*Lidé byli zklamaní a otráveni, začalo se politikařit a vznikala populistická sdružení. Ti nebyli zakořenění, ale dokázali lidi přesvědčit a pobláznit. Původní SNK byli místní lidé, kteří sice měli své zázemí, ale očekávání občanů už byla jiná.*“ (Rozhovor 3, 2023).

Vzniklo nové SNK PRO Přílepy, které se prezentuje jako občanské sdružení zástupců z různých částí obce. Vyzdvihují také své profesní zkušenosti, které mohou využít ve

prospěch obce. Sdružení PRO Přílepy v obci stále působí, ale v posledních dvou komunálních volbách již nekandidovalo (PRO Přílepy, 2024).

Novou starostkou byla zvolena Věra Čermáková a její pravou rukou se stal místostarosta Richard Kapsa. Oba kandidovali za SNK PRO Přílepy.

Na otázku rivality mezi tehdejšími politickými subjekty bývalý starosta a člen SNK VP I odpovídá: „*Rivalita nebyla, spíše šlo o odlišné názory starousedlíků a nově přichozích do H-Systemu atd. K vesnici občas tzv. nepřihmuli.*“ (Rozhovor 3, 2023).

Tabulka 7: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2006

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	KSČM	318	4,89	6	0
2	Sdruž. nezáv. kand.: PRO Přílepy	4 154	63,86	9	6
3	Sdruž. nez. kand. Velké Přílepy I	2 033	31,25	9	3

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2006)

Důležitou událostí v tomto volebním období byla stavba nového pavilonu mateřské školy. V říjnu 2008 započala výstavba, která navýšila kapacitu o 50 míst. Obec pokryla náklady získanou dotací z Regionálního operačního programu regionu soudržnosti NUTS II Střední Čechy v hodnotě 13,5 mil. Kč. Ve stejném roce proběhla i rekonstrukce školní družiny. Od Středočeského kraje v rámci Programu obnovy venkova obec získala dotaci 134 tis. Kč. Ta však pokryla pouze menší část celkových nákladů na výstavbu (Přílepský zpravodaj, 2008).

V roce 2009 se obec začala potýkat s nedostatkem tlaku ve vodovodní síti nebo dokonce k úplným výpadkům přívodu vody. To bylo způsobeno převážně delším suchem v letních měsících. Začalo se tak diskutovat o velmi nákladném řešení této situace, kterým bylo položení nového vodovodu. Na základě toho bylo vedení obce nuceno navýšit ceny vodného a stočného (Přílepský zpravodaj, 2010).

4.5.4 Volební období 2010 až 2014

15. 10. až 16. 10. 2010 se konaly řádné volby do zastupitelstev obcí. Počet voličů v seznamu opět stoupl, zato volební účast mírně klesla. Volilo se 9 zastupitelů. Zapsané byly tři kandidátní listiny, za každou devět kandidátů. Objevilo se nové politické uskupení TRADICE-BUDOUCNOST (T-B), které zaujalo dominantní roli po SNK PRO Přílepy na

několik dalších volebních období. T-B založila tehdejší starostka obce Věra Čermáková po údajných neshodách se členy SNK PRO Přílepy, za které působila v předešlém volebním období. V kandidatuře většiny kandidátů za T-B hrála roli politická strana STAN jakožto navrhuující strana. Ta je dlouhodobě finančně podporovala, např. v podobě kampaní. Ve volbách T-B získala 41,3 % hlasů a mohla se tak chlubit nejvyšším počtem získaných mandátů ve volbách 2010. Další volební kandidátku zformovalo sdružení PRO Přílepy (původně celým názvem SNK PRO Přílepy), které kandidovalo již od roku 2006. Oproti předchozím volbám se zařadilo až na druhé místo se 3 získanými mandáty. Novým místostarostou byl zvolen Petr Morysek kandidující za PRO Přílepy. Zde poprvé a naposled za několik let nastala situace, kdy zvolený místostarosta kandidoval za jiné politické uskupení než starosta/ka obce. Od tohoto volebního období až do roku 2014 vytvořilo sdružení PRO Přílepy koalici s hnutím TRADICE-BUDOUCNOST. Od roku 2014 zůstalo v opozici.

Ve volbách se objevilo i „staronové“ občanské sdružení „Naše Velké Přílepy o.s.“. Jednalo se o pokračování původního SNK VP I v čele s bývalým starostou Jiřím Říhou. Pro kandidaturu sháněl již dobře známé ale i nové obyvatele obce. Z jeho pohledu to však již nedosahovalo původního potenciálu a později začal uvažovat o ukončení jeho angažovanosti v místní politice (Rozhovor 3, 2023).

Tabulka 8: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2010

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	"Naše Velké Přílepy o. s."	2 103	24,38	9	2
2	TRADICE-BUDOUCNOST	3 563	41,30	9	4
3	PRO Přílepy	2 961	34,32	9	3

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2010)

Významným milníkem tohoto volebního období bylo např. otevření Centra volnočasových aktivit, které vzniklo rekonstrukcí bývalého kina v centru obce. Obec dlouho žádala o dotace, až se nakonec podařilo a Evropská unie tento projekt podpořila v podobě čtyřmilionové dotace. Ta nakonec pokryla necelých 70 % celkových nákladů.

Byl také dokončen projekt revitalizace centrální části obce. Celkový plán revitalizace měl několik etap. Např. rekonstrukce autobusové točky, výstavba parkoviště v blízkosti točky nebo výstavba chodníků. Na tento projekt obec obdržela dotace od Středočeského kraje.

Snad nejdůležitější a finančně nejnáročnější stavbou v roce 2014 byla rekonstrukce čističky odpadních vod, s jejíž kapacitou obec bojovala už několik let. Její modernizace obec vyšla na 30 mil. Kč. Na spolufinancování se podílela dotace ze Státního fondu životního prostředí ve výši 24 mil. Kč (Přílepský zpravodaj, 2014a).

Opět se začalo jednat o nedostatečné kapacitě mateřské školy, a zastupitelstvo se tak rozhodlo situaci řešit výstavbou dalšího nového pavilonu. Po jeho dokončení v roce 2015 se kapacita rozšířila o 50 míst, i tak se ale nedostalo na všechny zájemce. S nedostatkem kapacity se potýkala i místní základní škola. Během let 2012-2013 proběhla přístavba dalšího podlaží a další rozsáhlé rekonstrukce. Celkem bylo do projektu rekonstrukce ZŠ investováno přes 23 mil. Kč, z toho téměř 14 mil. činily dotace (Přílepský zpravodaj, 2014b).

4.5.5 Volební období 2014 až 2018

V roce 2014 se řádné volby do zastupitelstev obcí konaly v termínu 10. a 11. října. Tentokrát bylo voličů v seznamu 2013 tj. o 183 více než u voleb v roce 2010. Odevzdaných obálek bylo sečteno pouze 906 a volební účast tak klesla na 45,01 %. Ve srovnání s minulými volbami se snížila o neuvěřitelných 10 procentních bodů. Po dlouhém období 9členného zastupitelstva se tentokrát volilo 11 zastupitelů. Opět kandidovala dvě silná sdružení nezávislých kandidátů – PRO Přílepy a T-B, za obě 11 kandidátů. Po pauze jednoho volebního období utvořilo volební kandidátku se 6 kandidáty i KSČM. Opakovaně však štěstí nemělo a s opravdu minimálním procentem hlasů nezískalo jediný mandát.

Za dominující hnutí T-B, které získalo 6 mandátů, byla opakovaně zvolena starostka obce Věra Čermáková a nový místostarosta obce Tomáš Hošek. Na jednom ze zasedání zastupitelstva v roce 2016 byla zvolena Marie Válková, kandidující za PRO Přílepy, druhou místostarostkou. V roce 2016 a 2017 proběhly změny v zastupitelstvu. V obou letech došlo k rezignaci jednoho zastupitele z hnutí T-B. Na jejich pozici nastoupili podle pořadí další členové na kandidátce.

Tabulka 9: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2014

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	PRO Přílepy	3 718	41,73	11	5
2	TRADICE – BUDOUCNOST	4 909	55,10	11	6
3	KSČM	283	3,18	6	0

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ 2014

S lehkou obměnou zastupitelstva se změnila i celková atmosféra na obecním úřadě. Obci již nevládla koalice (T-B + PRO Přílepy) a ve vedení obce bylo vítězné uskupení T-B s 56 % hlasů, které obsadilo funkci starosty a místostarosty. Do opozice se dostalo sdružení PRO Přílepy, které začalo vedení obce podrobovat ostré kritice. Jednalo se zejména o nespokojenost s nedostatek komunikace (Přílepský zpravodaj, 2015).

Proběhly další rekonstrukce školní budovy. Konkrétně nástavba a přístavba budovy II. stupně. Celá stavba obec vyšla přibližně na 30 mil. Kč. Většinu pokryla dotace od Ministerstva financí (Přílepský zpravodaj, 2016a).

Od předešlého volebního období se v obci řešil návrh nového územního plánu. Naposledy se ve Velkých Přílepech schvaloval v roce 1996. Od té doby počet obyvatel vzrostl o více než trojnásobek a požadavky na rozvoj území prošly výraznou proměnou. Zadání nového územního plánu bylo schváleno na podzim 2013. Při jeho tvorbě se kladl důraz především na centrum obce, rozvoj služeb, podporu přírodně rekreačního potenciálu obce, problematiku dopravy a vymezení rozvojových ploch při zachování kompaktnosti obce (Přílepský zpravodaj, 2016b).

Ve spolupráci s okolními obcemi byl zkolaudován dlouho plánovaný projekt vodovodního přivaděče, který pomohl obyvatelům některých částí obce s nedostatečným tlakem ve vodovodní síti. Celkové náklady činily 12 mil. Kč. O tuto částku se spolupracující obce rozdělily. Na Velké Přílepy padlo 45 % z celkových nákladů, které byly sníženy o přiznanou dotaci ze Státního fondu životního prostředí MŽP ČR (Přílepský zpravodaj, 2017).

Koncem volebního období se začalo více mluvit o plánované přeložce silnice II/240, která má podle všeho zlepšit dopravní situaci v obci. Její návrh je v územním plánování zanesen již od roku 1993. Až v průběhu daného volebního období, v době projektových prací a zjišťování dopadu na životní prostředí se však obyvatelé začali proti stavbě vyhraňovat. Největší obavy vznesli občané části obce Kamýk, od jejichž domovů má být přeložka vzdálena přibližně 200 m. Tato situace došla až do fáze konání historicky prvního referenda v obci. To se konalo v říjnu 2017 souběžně s parlamentními volbami a účastnilo se ho 46 % oprávněných občanů. S výstavbou přeložky II/240 nesouhlasilo 71,8 % zúčastněných, což je 32,9 % z celkového počtu oprávněných osob. Občané Velkých Přílep tak výstavbu přeložky odmítli a rozhodli o budoucnosti dopravy v obci. V průběhu hlasování se občané setkali s nepříliš etickým jednáním, možná až manipulací. Po obci se objevovaly plakáty,

kteřé občany vybízely hlasovat pouze jedním způsobem. U obecního úřadu se dokonce objevil jakýsi propagační stánek. Eskalovalo to ve stížnosti občanů na ovlivňování voličů a jednostranně zaměřenou kampaň. V některých konkrétních případech musela zasahovat i Policie ČR (Přílepský zpravodaj, 4/2017).

4.5.6 Volební období 2018 až 2022

Zatím předposlední volby do zastupitelstev obcí proběhly v řádném termínu od 5. do 6. října 2018. Ve Velkých Přílepech se tentokrát volilo 15 členů zastupitelstva. Kandidovalo celkem 43 kandidátů za 3 zapsané kandidátní listiny. Obálku odevzdalo 1097 občanů z celkových 2 121 voličů v seznamu. Volební účast mírně stoupla a dostala se těsně nad 50 %.

Mezi kandidátkami se překvapivě neobjevilo sdružení PRO Přílepy, které v obecní politice aktivně působilo již 12 let. Zakládající členové se z osobních či pracovních důvodů rozhodli ve volbách nekandidovat. Tím však aktivita sdružení neskončila, i dodnes se podílejí na veřejném životě obce (Přílepský zpravodaj, 2018).

Stabilní a dominantní pozici si opět udrželo hnutí T-B, které s 62,51 % hlasů získalo 10 mandátů a jeho nejsilnější kandidátka Věra Čermáková byla již počtvrté v řadě zvolena starostkou obce. I po minulém neúspěchu opakovaně kandidovalo KSČM. S pouhými 7 % hlasů získalo 1 mandát. Konkrétně občané za KSČM nejvíce volili bývalého starostu a člena původního SNK Jiřího Říhu. Kandidoval jako nezávislý, nikdy nebyl členem žádné politické strany. V zastupitelstvu působil jako zastupitel již od roku 1994, s jedinou pauzou v roce 2014, kdy nekandidoval vůbec. Zcela novou kandidátku utvořil Spolek Kamýk. Jednalo se o nové tváře, žádný z kandidátů se v obecní politice dříve neobjevil. I přesto spolek získal třetinu všech platných hlasů, obsadil čtyři zastupitelská křesla. Navrhující stranou všech kandidátů Spolku Kamýk byla politická strana TOP 09. Jedná se především o občany obývající část obce Kamýk. Samotný spolek vznikl již v roce 2015, jako reakce na nespokojenost s vedením obce. Od svého začátku se angažuje převážně v problematice plánované výstavby přeložky II/240 a byl organizátorem 1. obecního referenda právě na téma dané přeložky. Svou činností se členové spolku angažují nejenom ve Velkých Přílepech, ale i např. v Ústeckém kraji. Spolek se vždy vyznačoval velkou transparentností a informovaností vzhledem k občanům (Spolek Kamýk, 2024). Jejich síla oproti T-B nebyla v zastupitelstvu příliš velká. Při kandidatuře netušili, že již nebude kandidovat sdružení PRO Přílepy. Pokud by se tak stalo, síla by se rozložila rovnoměrněji (Rozhovor 1, 2023).

S novým, poprvé patnáctičlenným zastupitelstvem vznikla také pětičlenná rada obce. Skládala se ze 4 členů z hnutí T-B a 1 člena Spolku Kamýk (Přílepský zpravodaj, 2019).

Tabulka 10: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2018

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	TRADICE – BUDOUCNOST	9 269	62,51	15	10
2	Spolek Kamýk	4 470	30,15	13	4
3	KSČM	1 089	7,34	15	1

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2018)

V roce 2019 byla dokončena stavba polyfunkčního domu, ve kterém vznikla školní kuchyň, školní knihovna a klub. Projekt byl podpořen Ministerstvem financí ČR. Došlo k rekonstrukci jedné z nejnebezpečnějších křižovatek v centru obce. Přibylo nové osvětlení a semaforey (Přílepský zpravodaj, 2020).

Většina volebního období byla postižena dobou koronaviru. Zpomalily se plánované projekty, epidemie zasáhla místní podniky a trvalo dlouho, než se život v obci vrátil do běžného chodu. Díky novince distančního zasedání zastupitelstva mohli zastupitelé v době pandemie nadále rozhodovat o veřejných věcech v obci. Bylo zavedeno elektronické hlasování, které se velmi osvědčilo (Přílepský zpravodaj, 2022a).

Po tomto těžkém období obec investovala převážně do nezbytných věcí. Pro její štěstí měla mnoho důležitých a náročných investic již za sebou. Hlavní plánovanou investicí v roce 2021 byla dlouho očekávaná výstavba tělocvičny ZŠ. Z důvodu mnoha komplikací, spojených převážně se zhotovitelem však stavba dodnes zahájena nebyla (Rozhovor 1, 2023). Po více než deseti letech byla obnovena silnice vedoucí z Velkých Přílep do sousedních Úholiček. Ta urychlila trasu mnoha řidičům a na silnici se vrátila i jedna z linek veřejné dopravy (Přílepský zpravodaj, 2022b).

S koncem volebního období nastal čas na volební kampaně, ve kterých se mimo jiné objevila i zcela nová volební kandidátka.

4.5.7 Volební období od roku 2022

Poslední volby sledovaného období a zároveň nejaktuálnější volby do zastupitelstev obcí se konaly v řádném termínu 23. 9. a 24. 9. 2022. Ve vybrané obci se volilo 15 členů

zastupitelstva. Občané vybírali ze 3 kandidátních listin a celkem 45 kandidátů. Volební účast byla jedna z nejnižších za celé sledované období (46,58 %).

Z kandidátních listin zmizelo KSČM. Otázkou je, jak se za ta léta na místní politické scéně udrželo a ve své kandidatuře až doposud vytrvalo. Hlavním důvodem byla oblíbenost jednoho z kandidátů. Občané ho měli rádi a volili ho spíše jako člověka než jako kandidáta za KSČM (Rozhovor 1, 2023).

Ve své kandidatuře už od roku 2010 pokračovalo hnutí T-B. Přibližně půlka kandidátní listiny se skládala z původních kandidátů, ostatní kandidáti byli v místní politice nováčci, většinou bez jakékoliv předešlé kandidatury. Mandát získali 4 kandidáti, a to pouze z řad původních členů T-B. Ve svém volebním programu představili několik plánů do budoucna. Jednalo se např. o dokončení výstavby tělocvičny, šetření energií, zvelebení veřejného prostranství aj.

Tento volební rok byl rokem velkých změn. Po několika volebních obdobích ve vedení hnutí T-B se dominantní kandidátkou s 8 získanými mandáty stalo nově kandidující sdružení nezávislých kandidátů VIZE 22 s jejich heslem „Je tady dobře, nám to ale nestačí“. Zaujalo pozici starosty, místostarostů a většinu míst v obecní radě. Sdružení založili tři původní zaměstnanci obecního úřadu, kteří jsou zároveň místními obyvateli. Hlavní osobou a zakladatelkou sdružení je Eva Aulická, která dlouhá léta působila na stavebním úřadě v obci. Věnuje se výstavbě a stavebnímu právu. V obci vždy byla a stále je velmi vlivnou a oblíbenou osobou. Podílela se na mnoha projektech v rámci rozvoje obce (Rozhovor 1, 2023). Ze své pozice na obecním úřadě odešla právě z důvodu nespokojenosti s chodem úřadu a vedením obce. Osud obce jí však nebyl lhostejný, a tak se rozhodla přispět do místní politiky založením nového nezávislého sdružení. VIZE 22 vzniklo jako zcela nové politické uskupení, nejednalo se o žádný odnož jiného subjektu z předešlých let. Dva členové včetně nově zvolené starostky obce Kamily Handlové, se v minulých letech objevili na kandidátce sdružení PRO Přílepy. Podle informací od paní starostky zde se současným sdružením VIZE 22 neexistuje žádná spojitost (Rozhovor 2, 2023).

Své kandidáty sdružení získávalo prostým obcházením občanů v obci, a to včetně současné starostky, která o pozici hlavy obce původně ani neusilovala. Je poněkud zvláštní, že zcela nová kandidátka zvítězila tak významně. Ze slov zastupitelky za VIZI 22 a současné starostky Kamily Handlové opravdu nikdo nečekal, že získají takovou přízeň občanů a výsledek voleb je velmi mile překvapil (Rozhovor 2, 2023).

Poslední volební kandidátkou byl již dobře známý Spolek Kamýk, který získal nejnižší počet hlasů a součástí zastupitelstva se stali pouze tři jeho kandidáti.

Tabulka 11: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2022

Kandidátní listina		Hlasy		Počet kandidátů	Počet získaných mandátů
číslo	název	abs.	v %		
1	TRADICE-BUDOUCNOST	4 053	27,82	15	4
2	SNK VIZE 22	7 485	51,38	15	8
3	Spolek Kamýk	3 029	20,79	15	3

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (2022b)

Od roku 2018, kdy byla obecní rada ve Velkých Přílepech poprvé zvolena, převažovala v obsazení radních TRADICE-BUDOUCNOST. Zpravidla měla rada vždy 5 členů z toho 4 místa zaujímala T-B a 1 místo spolek Kamýk. Toto volební období je rada složena ze všech politických subjektů kandidujících v posledních volbách. Značnou převahu má však vítězné sdružení VIZE 22. Ve volbách kandidovala i bývalá starostka Věra Čermáková, která mandát za T-B získala, součástí rady však překvapivě zvolena nebyla. Jediné místo za T-B zaujal bývalý místostarosta obce Tomáš Hošek, který opakovaně usiloval i o pozici místostarosty, tentokrát však neúspěšně (Rozhovor 1, 2023).

Při zastupitelstvu obce byl nově založen komunikační výbor, pro zlepšení komunikace s občany. Předsedkyní výboru je zastupitelka za VIZI 22. S novým vedením vznikl také výbor školský a sociální. Mezi jeho priority spadá pomoc vedení obce v oblasti školství, zdravotnictví a sociální problematiky. Začátky volebního období byly pro nově zvolené vedení obce náročné, setkalo se s pochybnostmi jak ze strany občanů, tak z řad bývalého vedení obce. Tyto překážky dokázalo překonat a svou vítěznou pozici si v obci obhájilo. Do voleb šlo sdružení s určitou myšlenkou změny.

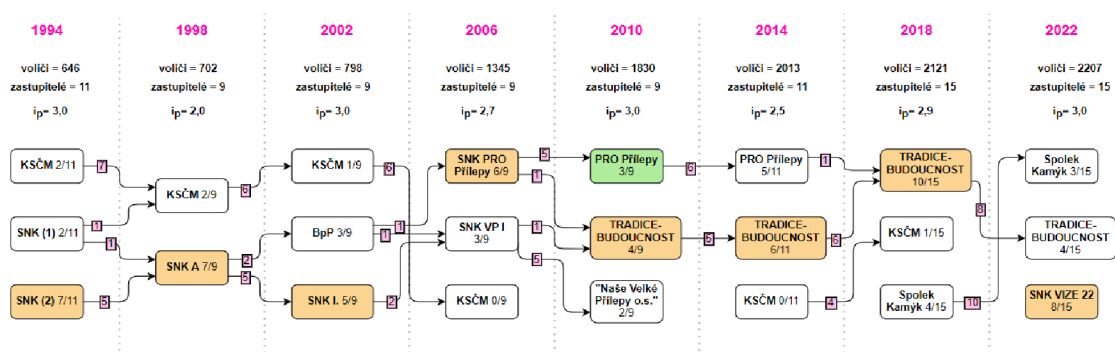
Od začátku své vedoucí funkce začalo pracovat na dokončení započatých projektů. Mezi ty zatím úspěšné patří např. výstavba multifunkčního hřiště nebo otevření nově zrevitalizovaného přírodního parku (Přílepský zpravodaj, 2023b).

5 Výsledky a diskuse

5.1 Vývoj politického stranictví

Tato podkapitola se věnuje vývoji a kontinuitě politického stranictví v obci Velké Přílepy. Zpracované schéma níže zobrazuje přesuny kandidátů mezi jednotlivými volebními obdobími v letech 1994-2022. Každé volební období zobrazuje počet voličů, zastupitelů, index plurality (i_p) a jednotlivé kandidátní listiny. Čísla za názvy volebních kandidátek znázorňují množství získaných mandátů z celkového počtu volených zastupitelů. Šipky ukazují přechody kandidátů do dalších volebních období a jejich počet. Oranžové kandidátní listiny vyjadřují nezávislá sdružení, za něž byl zvolen starosta a místostarosta (místostarostové) obce, zpravidla se jedná o vítězné kandidátky. Výjimkou bylo volební období od roku 2010, kdy se místostarostou obce stal zastupitel odlišného subjektu než starostka obce. Daná kandidátní listina je zbarvena do zelena.

Obrázek 5: Schéma vývoje stranického systému v obci Velké Přílepy

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018, 2022b)

Pro charakterizaci pluralitního stranického systému, byl využit již zmíněný index plurality, se kterým ve své disertační práci pracuje Václav Bubeníček (2010). Popisuje ho jako podíl kandidujících na celkovém počtu volených zastupitelů. Zjednodušeně řečeno index vyjadřuje, kolik kandidátů spadá na jeden mandát. Pokud je kandidátů více než zvolených zastupitelů a index tak překročí hodnotu 1, lze stranický systém v dané obci charakterizovat jako pluralitní.

Ve vybrané obci je index plurality za celé sledované období vyšší než 1, tudíž je možné stranický systém označit jako pluralitní. V průběhu těchto let se nejčastěji objevuje hodnota 3, kdy byl počet kandidátů vzhledem k počtu zastupitelů nejvyšší.

Z uvedeného schématu je patrné, že od roku 2002 se počet přihlášených kandidátních listin neměnil. Pravidelně se jednalo o tři kandidátky. V průběhu sledovaných let se jich ve volbách vystřídal několik a každé volby proběhla proměna minimálně jednoho subjektu, ať už se jednalo o nově vzniklou nebo „staronovou“ kandidátku.

Mezi prvními dvěma sledovanými obdobími nebyly přesuny kandidátů příliš patrné. Většina kandidátů pokračovala ve své kandidatuře za vítězné sdružení nezávislých kandidátů (SNK (2) → SNK A). Za významnější přesun lze považovat kandidaturu jednoho původního člena sdružení nezávislých kandidátů (SNK (1)) za kandidátku KSČM. V obou případech kandidoval jako nezávislý kandidát a mandát nezískal. V roce 1998 byly zapsané výjimečně pouze dvě kandidátní listiny. Počet kandidátů tak výrazně klesl a hodnota indexu plurality poklesla ze 3 na 2. Byla ovlivněna i snížením počtu zvolených zastupitelů. V roce 2002 přibyla nová třetí kandidátka Budoucnost pro Přílepy, do níž se přesunuly dvě osoby z SNK A, zbytek zaplnili noví kandidáti. Ostatních 11 přesunů proběhlo v rámci stejných kandidátek. Tito původní kandidáti zaplnili v obou případech více než polovinu kandidátní listiny. S vyšším počtem volebních kandidátek se zvýšil i počet kandidujících osob a index plurality. V následujících volbách bylo zapsaných 24 kandidátů, z toho deset kandidovalo již v roce 2002. Vzniklo nové sdružení nezávislých kandidátů PRO Přílepy, které se ve výsledku dostalo do vedení obce. Na jeho kandidátce se objevila zcela nová jména, vyjma jednoho původního kandidáta za BpP, který si ale mandát neobhájil. Celkový počet kandidátů ve volbách tentokrát mírně klesl a hodnota indexu plurality se dostala na 2,7. Počet voličů razantně stoupl. Oproti volbách v roce 2002 jich bylo v seznamu zapsáno o 547 více a volební účast se vyšplhala na 56,58 %. Jedná se o nejvyšší nárůst zapsaných voličů za celé sledované období. V roce 2010 pokračovalo ve své kandidatuře za sdružení PRO Přílepy pět kandidátů. Tři z nich si mandát opět obhájili a zaplnili tak jediná tři křesla, která sdružení ve volbách do zastupitelstva získalo. Objevila se také kandidátka s názvem „Naše Velké Přílepy o. s.“. Nejednalo se ale tak úplně o nový subjekt, spíše jako o pokračování původního sdružení nezávislých kandidátů v čele s bývalým starostou obce. Vedení se ujalo nově vzniklé hnutí TRADICE-BUDOUCNOST pod záštitou politické strany Starostové a nezávislí. Mezi přecházející kandidáty patřila tehdejší starostka obce, která začínala ve sdružení PRO Přílepy. V tomto volebním období hnutí vytvořilo koalici se sdružením PRO Přílepy, z jehož řad byl zvolen i tehdejší místostarosta obce. Index plurality vzrostl na 3, z důvodu vyššího počtu kandidátů. Po neúspěchu v roce 2006 a rozhodnutí nekandidovat v roce 2010 se do dalších voleb vrátilo KSČM. Svou kandidátku sestavilo jak z původních,

tak z nových kandidátů. Ve volbách však opět neuspělo. Svou dominantní pozici si udrželo hnutí T-B, které získalo šest z jedenácti mandátů. Kandidovalo pět původních kandidátů z toho čtyři zastupitelé minulého volebního období. Tři z nich mandát opět získali. Volební kandidátku sdružení PRO Přílepy utvořilo šest původních členů. Dva nejsilnější z nich mandátu už potřetí dosáhli, další tři mandáty připadly zcela novým členům sdružení a zároveň kandidujícím nováčkům. PRO Přílepy začalo nově v obci působit jako opoziční sdružení. Od minulých voleb přibyl v celkovém počtu jeden kandidát. Tentokrát se volilo jedenáct zastupitelů a index plurality tak klesl na hodnotu 2,5. I tak lze stále mluvit o pluralitním stranickém systému.

Ve volbách v roce 2018 se volilo poprvé 15 zastupitelů, což bylo společně s rokem 2022 nejvíce za celé sledované období. S vyšším počtem volných křesel v zastupitelstvu stoupl také počet kandidátů na kandidátních listinách. Ve výpočtu podílu 43 kandidátů na 15 zastupitelských míst bylo zjištěno, že na jeden mandát spadalo 2,9 kandidátů. Sdružení PRO Přílepy v kandidatuře již nepokračovalo. Jediným „přeběhlikem“ byla tehdejší místostarostka, která se z opozičního sdružení PRO Přílepy přesunula do dominantního hnutí T-B. Přibližně půlku kandidátů vítězného hnutí tvořili kandidáti nově příchozí, kteří získali více mandátů než kandidáti původní (6/10). I po minulém neúspěchu opětovně kandidovalo KSČM. Jejich kandidátka se skládala z 15 kandidátů. Přibližně třetina z nich za KSČM v předešlých letech již kandidovala, další třetina byla členy původního sdružení nezávislých kandidátů, a to včetně bývalého starosty obce, který jako jediný mandát za KSČM získal. V neposlední řadě se jednalo i o kandidáty bez jakékoliv předešlé kandidatury. Výjimečným případem byl zcela nově kandidující Spolek Kamýk, který svou kandidaturu založil na společných názorech občanů obývajících jednu konkrétní část obce. Jeho kandidátku zaplnila mezi občany v obci již dobře známá jména, v lokální politice se však objevila poprvé za všechna sledovaná volební období. Díky volbě občanů získal Spolek Kamýk čtyři zastupitelská místa.

S příchodem nové kandidátní listiny v posledních volbách v roce 2022 přišel nečekaný zvrat a vedení se ujalo nové sdružení nezávislých kandidátů VIZE 22. Tři z patnácti jmen na kandidátce se ve volbách v předešlých letech již objevila. Se vznikem nového sdružení to však podle informací nemá žádnou spojitost. Za Spolek Kamýk pokračovalo ve své kandidatuře deset osob, dvě z nich získaly opakovaně mandát. T-B po letech v dominantní roli obsadila pouze čtyři místa v zastupitelstvu. Se získanými mandáty započali již čtvrté volební období tři nejsilnější kandidáti T-B.

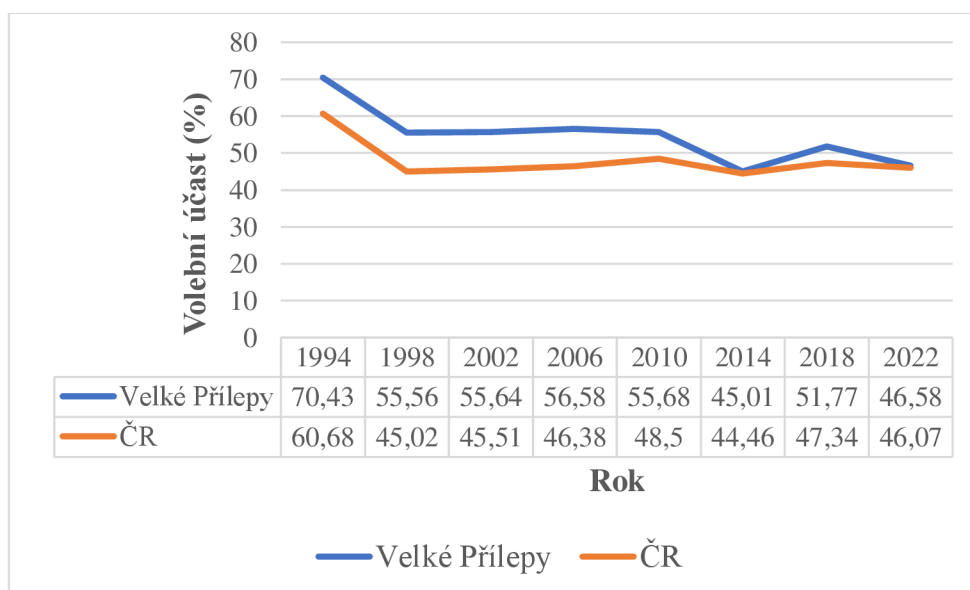
V tomto volebním období proběhlo celkem 18 přesunů, a to pouze v rámci stejných volebních kandidátek.

5.2 Participace občanů z pohledu aktivního volebního práva

O zapojení občanů do politického dění v obci z velké části vypovídá jejich účast v komunálních volbách. Následující Graf 11 zobrazuje volební účast v obci Velké Přílepy v porovnání s daty za celou ČR. Z grafu lze konstatovat, že volební účast ve vybrané obci je za celé sledované období nadprůměrná celorepublikovým hodnotám voličské účasti.

Prudký pokles je možné zaznamenat v roce 1998, kdy účast klesla ze 70,43 % na pouhých 55,56 %. V těchto volbách kandidovaly pouze dvě kandidátní listiny, a to KSČM a Sdružení nezávislých kandidátů. V důsledku toho se výrazně snížil i počet kandidujících a volícím občanům se razantně zúžil výběr potenciálních zastupitelů. Výrazný propad je patrný také ve volbách v roce 2014, kdy se oproti posledním volbám volební účast snížila o více než 10 procentních bodů. Skutečnost, která by vedla k tomuto prudkého poklesu se nepodařila identifikovat. Za možný důvod lze považovat zakořeněnou dominantní pozici hnutí T-B a nedůvěru občanů v její obměnu. Na politické scéně se také neobjevila žádná nová kandidátní listina, která by občanům nabídla novou perspektivu.

Graf 11: Volební účast v komunálních volbách v obci Velké Přílepy a ČR v letech 1994-2022

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018, 2022b)

5.3 Participace občanů z pohledu pasivního volebního práva

Participaci občanů z pohledu pasivního volebního práva lze analyzovat na základě několika charakteristik. Následující Tabulka 12 zobrazuje strukturu kandidátů podle politické příslušnosti, pohlaví a průměrného věku.

Je zjevné, že počet kandidátů se měnil na základě počtu kandidátních listin a počtu volených zastupitelů. Jako příklad lze použít volby v roce 1998. Kandidovaly zde pouze dvě kandidátní listiny a volilo se devět zastupitelů. Počet kandidátů byl tak oproti ostatním volbám výrazně nižší. Na vývoj počtu kandidátů a změny v počtu volených zastupitelů reaguje index plurality, který je vyjadřován jako jejich podíl. Ve všech sledovaných letech je počet kandidátů vyšší než počet zastupitelů, a index plurality tak vyjadřuje, že se jedná o pluralitní stranický systém.

Co se týče politické příslušnosti občanů, dalo by se říct, že z celkového počtu kandidátů je počet kandidátů s politickou příslušností zanedbatelný a ve volbách ani zdaleka nehraje zásadní roli. Nejčastěji se v obci objevují kandidáti s politickou příslušností v KSČM.

Z hlediska pohlaví kandidátů a zvolených zastupitelů výrazně převažují muži. Nedostatek ženského zastoupení může souviset např. s genderovými stereotypy, které utvářejí určité předsudky o nízké zkušenosti žen v politické oblasti atp. V první polovině sledovaného období je reprezentace ženského pohlaví na pozici zastupitelů velmi nízká, ne-li žádná. S postupem let se genderové zastoupení vyrovnává. Z tabulky níže lze vyčíst, že v posledních volbách v roce 2022 kandidovalo 45 kandidátů, z toho 21 žen a 24 mužů. Z 15 zvolených zastupitelů obsadily ženy devět zastupitelských křesel. Kandidátku vítězného sdružení VIZE 22 zaplnilo devět žen a šest mužů, z toho získalo mandát pět žen a tři muži. Jednalo se o jediný subjekt, na jehož kandidátní listině v roce 2022 převažovalo zastoupení žen. V současném volebním období zastupuje rozhodovací pozice výjimečně méně mužů než žen a celková kandidatura zde byla nejvíce genderově vyvážená za celé sledované období.

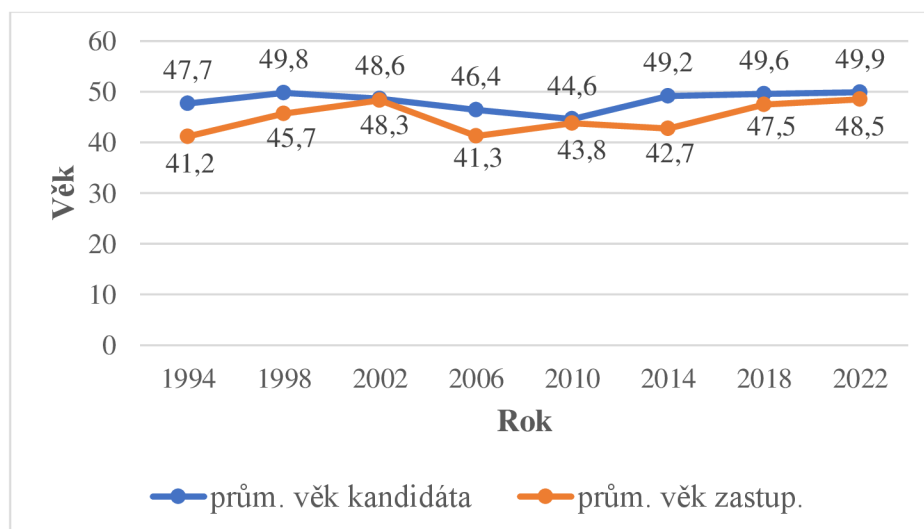
Tabulka 12: Charakteristika kandidátů

Rok	počet kandid. listin	počet kandid.	počet zastup.	I _p	bez polit. přísl.	s polit. přísl.	ženy (zastup. /kand.)	muži (zastup. /kand.)	prům. věk
1994	3	33	11	3	23	10	0/6	11/27	47,7
1998	2	18	9	2	12	6	1/4	8/14	49,8
2002	3	27	9	3	23	4	3/10	6/17	48,6
2006	3	24	9	2,7	20	4	3/8	6/16	46,4
2010	3	27	9	3	26	1	3/7	6/20	44,6
2014	3	28	11	2,5	25	3	5/8	6/20	49,2
2018	3	43	15	2,9	38	5	6/17	9/26	49,6
2022	3	45	15	3	43	2	9/21	6/24	49,9

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018, 2022b)

Průměrný věk kandidátů se pohyboval v rozmezí od 44,6 do 49,9 let. Výrazně nižší průměrný věk lze zaznamenat v roce 2006 a 2010. Důvodem je proces suburbanizace a s ním spojený velký příliv nových, převážně mladých obyvatel. V průběhu těchto volebních období byly migrační přírůstky nejvyšší za celé sledované období (viz Příloha A). Z Grafu 12 je patrné, že průměrný věk zastupitelů je zpravidla nižší než průměrný věk kandidátů. Největší rozdíl vykazuje rok 1994 a 2014. V těchto letech byl průměrný věk kandidátů přesně o 6,5 let vyšší než u zastupitelů. V roce 1994 bylo nejstaršímu kandidátovi 71 let a nejmladšímu 26 let. Věkový rozdíl mezi nimi činil 45 let. V případě zastupitelů se jednalo o rozpětí 38 let. Nejstaršímu zastupiteli bylo 64 let, nejmladšímu 26 let.

Graf 12: Průměrný věk kandidátů a zastupitelů v letech 1994-2022

Zdroj: vlastní zpracování, ČSÚ (1994, 1998, 2002, 2006, 2010, 2014, 2018, 2022b)

5.4 Aplikace Balíkvy teorie koalic

Balík (2009) rozděluje koalice na minimální vítězné a nadměrné. Pro zahrnutí ideové propojenosti členů uvnitř koalic charakterizuje další typy v rámci výše uvedených dvou tříd. Konkrétní typy jsou blíže popsány v teoretické části práce.

Z provedené analýzy jednotlivých volebních období vyplývá, že náznaky formování koalic se ve vybrané obci vyskytují až od roku 2010. V předešlých volebních obdobích se jednalo o tzv. jednobarevnou vládu, kdy byl ve vedení vždy jeden vítězný subjekt, který měl nadpoloviční většinu hlasů a post starosty a místostarosty. V roce 2010 utvořilo vítězné hnutí T-B koalici se sdružením PRO Přílepy. Při uplatnění Balíkvy teorie koalic lze konstatovat, že se jednalo o minimálně vítěznou koalici. Místostarosta byl členem PRO Přílepy, starostka obce kandidovala za T-B, a společně se tak podíleli na vedení obce. Tato koalice byla do dalších voleb (2014) rozpuštěna. Vedoucí pozice v roce 2014 zaujalo pouze vítězné hnutí T-B s nadpoloviční většinou a sdružení PRO Přílepy se dostalo do role opozice. V roce 2018 pozice ve vedení obce opět zaujalo hnutí T-B s nadpoloviční většinou mandátů. Nově vznikla obecní rada, jejíž místa zaujalo převážně hnutí T-B a jedno radní křeslo získal Spolek Kamýk. Společně se stali součástí exekutivní koalice, kterou lze zařadit do třídy nadměrných koalic. Typově se jedná o koalici širokou, jelikož v opozici je KSČM s jedním mandátem. V posledním sledovaném volebním období vedoucí pozice obsadilo nové, překvapivě vítězné sdružení VIZE 22. Součástí rady se tentokrát stali členové všech kandidujících subjektů. Tento druh partnerství lze dle Balíka charakterizovat jako nadměrnou všestrannou koalici, jelikož součástí místní vlády jsou všechny politické subjekty.

5.5 Vliv suburbanizace v obci

Jakožto každá obec v bezprostřední blízkosti většího města se Velké Přílepy již desítky let potýkají s velkým přílivem nových obyvatel. K většímu rozvoji zde docházelo od 90. let minulého století prostřednictvím výstavby rozsáhlých urbanistických komplexů, které navazují na původní zástavbu obce, avšak často s ní nejsou propojeny. Intenzivní vlny suburbánního procesu v uplynulých letech způsobily významný nárůst populace obce. Podle údajů českého statistického úřadu se od roku 1994 počet obyvatel navýšil o 4,5násobek (viz Graf 1).

Do Velkých Přílep se nově přichozí obyvatelé stěhují převážně z důvodu levnějších nemovitostí a dobré dopravní dostupnosti do hlavního města Prahy (Rozhovor 5, 2024).

S výrazným nárůstem obyvatel se mění i potřeby občanů a jejich nároky na samosprávu obce. Ta má povinnost tyto potřeby zajistit a často je nucena jejich záměry upřednostnit před jinými plánovanými rozvojovými projekty.

Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů byli dotazováni zástupci místní samosprávy v problematice suburbanizace a jejího dopadu na život v obci. Jednalo se o zastupitele nebo zaměstnance obce, kteří jsou ve většině případů zároveň místními občany. Díky své pozici v obci denně přicházejí do kontaktu s obyvateli, a mají tak v tomto hledisku velký rozhled.

Ve vybrané obci je patrné rozdělení obyvatel na starousedlíky a novousedlíky neboli nově přichozí obyvatele, kteří již v mnoha ohledech převažují. V rámci konkrétní obce však není možné tyto dvě sociální skupiny charakterizovat pouze na základě faktoru času, ale také na zapojení občanů do chodu a života obce. Zástupci obce vnímají rozdíly mezi starousedlíky a novousedlíky převážně ve zmíněném zájmu o život v obci. Nově přichozí obyvatelé berou obec často pouze jako levnější místo pro bydlení, ze kterého mají zároveň dobré spojení do zaměstnání v Praze, kam dojíždějí. Dříve zde panovala velká nevstřícnost starousedlíků k novým obyvatelům v obci v rámci osobního setkání. Dotazovaní se setkali i s oslovením novousedlíků naplaveninami, které jim zničily vesnici. V tomto ohledu se vzhledem ke změně skladby obyvatel a postupného začleňování nově přichozích situace postupem času zlepšila a nejde již o velké konflikty, spíše jako o přátelské „pošťuchování“. Jedná se například o výpady na diskusním fóru obce nebo dohady na sociálních sítích. Podnětem těchto rozporů bývá převážně problematika přístupu k potřebám v obci, počtu míst v mateřské škole, sjízdnosti komunikací v obci, poplatkům za psi, nepořádku na soukromých pozemcích nebo i třeba chovu domácích zvířat.

Velké Přílepy v důsledku velkého nárůstu obyvatel trpí řadou komplikací a nedostatků. Dlouhodobě se potýkají s přetíženou dopravou v obci a nedostatečnou kapacitou základní, hlavně mateřské školy. Obec začíná ztrácet charakter české vesnice a přesahují zde monokulturní stavby. Probíhají zde velké výstavby jako takové, s čímž se začínají ztrácet hranice mezi obcemi a okolní příroda se mění v parcely. S příchodem nových obyvatel přichází ale i mnoho pozitiv, v podobě nových nápadů, omlazování obce, většího společenského života, potenciálu pro rychlejší rozvoj obce aj. Větší počet obyvatel je také spojen s větším přínosem do obecního rozpočtu. Tento fakt může být ve vybrané obci sporný. Určitá část osob, která v obci bydlí, totiž není přihlášena k trvalému pobytu. I tak

služby v obci vyžívají a od obce je vyžadují. Trvalý pobyt si v mnoha případech kvůli levnému parkování nechávají v Praze, kde také platí daně.

Na dotazy ohledně zapojení nově přichozích občanů do obce odpovídali dotazovaní převážně skepticky. Je třeba na tuto problematiku nahlížet z více perspektiv. Obecně se novousedlíci ve vybrané obci zapojují jen omezeně, většinou jde spíše o aktivitu na sociálních sítích než o konkrétní činy a jejich zvýšená angažovanost v této oblasti není příliš pocíťována. Na druhou stranu zastupitelstvo obce zvolené v posledních volbách v roce 2022 se skládá převážně z novousedlíků, kteří ale v obci žijí přibližně již 20 let a více. Sami sebe nenazývají starousedlíky ani novousedlíky, spíše se považují za „nové starousedlíky“.

Vliv suburbanizace v obci je opravdu velký a místní samospráva na její dopady musí aktivně reagovat a rozhodovat o věcech, které zajistí potřeby a nedostatky ze strany občanů. Vedení obce usiluje o uspokojení všech věkových kategorií občanů, a čelí tak velkému tlaku na zajištění potřebné infrastruktury v mnoha oblastech. Jednou z takových oblastí je hromadná doprava. Obec již několikrát řešila problém nedostatečné kapacity veřejných autobusů. Reakcí na tuto situaci bylo posílení některých autobusových linek z obou směrů. Velkou potíží je i přehlcená doprava jako taková. Návrh řešení v podobě přeložky II/240 a obchvatu obce je ve středu pozornosti již několik let. Otázka realizace však stále zůstává otevřená. Nedostatkem týkajícím se převážně rodin s malými dětmi je nedostatečná kapacita mateřské školy. Na tuto problematiku obec reagovala výstavbou nových pavilonů v roce 2008 a 2015. Dalšími palčivými tématy, kterými se samospráva v obci s intenzivním přílivem nových obyvatel zabývá, jsou nové zástavby, odpadové hospodářství, dostatek vody, dostatečná kapacita ČOV a mnoho dalšího. Občanskou vybavenost se obecní samospráva snaží nejen rozšiřovat, ale také modernizovat. Renovací z hlediska hospodárnosti a bezpečnosti občanů prošly místní komunikace, chodníky nebo veřejné osvětlení (Rozhovor 4, 5, 6, 7, 8, 2024).

6 Závěr

Tato bakalářská práce byla zpracována s cílem identifikovat faktory, které ovlivňují způsob formování a rozhodování orgánů místní samosprávy v obci Velké Přílepy se zaměřením na vliv suburbanizace.

Jedním z dílčích cílů byla charakteristika a vyhodnocení vlivu hlavních demografických a socioekonomických aspektů obce na vývoj místní samosprávy. Podle této analýzy bylo zjištěno, že se jedná o velmi rychle se rozrůstající obec. Svou prosperitou a příměstskou lokalitou se Velké Přílepy nabízejí jako vhodné místo pro život obyvatel všech věkových kategorií, převážně pak pro rodiny s dětmi. Právě nárůst obyvatel je jedním z významných faktorů, které mají vliv na formování a rozhodování orgánů obce. Začátkem roku 2023 bylo v obci hlášeno 3 579 obyvatel, což je téměř 4,5krát více než na začátku sledovaného období v roce 1994. Prudký nárůst započal rokem 2000 v důsledku suburbanizace. S velkým přílivem zpravidla mladých přistěhovalých lidí měl průměrný věk v první polovině sledovaného období převážně klesající charakter. S významným nárůstem obyvatel se musela obec zaměřit na dostatečnou občanskou vybavenost. Za dané sledované období byla v obci dvakrát rozšířena kapacita mateřské školy výstavbou nových pavilonů, stejně tak proběhla rekonstrukce a rozšíření místní základní školy. Nedostatek vody byl řešen výstavbou nového vodovodního přivaděče a prováděla se rekonstrukce ČOV z důvodu její nedostatečné kapacity. Musela se také rozšiřovat technická vybavenost v nově zastavěných částech obce. Finanční prostředky na vylepšení občanské vybavenosti čerpalo obecní zastupitelstvo v posledních pěti volebních obdobích převážně z dotačních programů. Ve všech sledovaných letech obec hospodařila s rozpočtem přebytkovým.

V praktické části práce byla potvrzena teorie Petra Jüptnera, podle které Velké Přílepy spadají do kategorie obcí menší střední velikosti od 1 701 do 9 000 obyvatel. Jedná se o velikostní faktor, který ovlivňuje formování místní samosprávy. V politickém prostředí obce se vyskytují především nezávislí kandidáti a jejich sdružení, naopak tradiční politické strany se zde objevují zřídka. V případě vybrané obce se jednalo pouze o Komunistickou stranu Čech a Moravy. Místní koalice jsou neformálního charakteru a jejich fungování je založené primárně na osobních vztazích bez ideologických faktorů. To platí i při volbě kandidátů, která je založena spíše na osobních sympatiích než na příslušnosti k danému politickému subjektu. Tento vztah má značný vliv na výsledky voleb a následné formování místních orgánů. V politickém prostředí obce se projevuje lehce soutěživá atmosféra, která

je ale opět založena primárně na osobních vztazích. Volební účast má v obci kolísavý charakter a příliš nekoresponduje s nárůstem obyvatel. Z pohledu pasivního volebního práva je o kandidaturu v obci zájem a s počtem kandidátů je stranický systém za celé sledované období pluralitní. Na volebních listinách se pravidelně objevují nové tváře. Vítězné subjekty si v průběhu let zpravidla udržují členskou základnu, kterou tvoří jejich nejsilnější kandidáti po několik volebních období. Jejich kandidátku doplňují většinou zcela noví kandidáti, kteří mandát výjimečně získají.

Z analýzy volebních období jsou v obci patrné významnější konfliktní linie ve volebním období 2014-2018. Došlo zde k vyhocení dlouholetého problému s dopravní situací v obci. Tuto situaci měla částečně řešit plánovaná přeložka silnice II/240 a s ní spojený obchvat obce. Situace vyústila ke konání historicky prvního referenda, na kterém občané odsouhlasili nesouhlas s výstavbou daného projektu, který by podle všeho narušoval jejich život v obci.

Jedním z faktorů, který ovlivňuje místní samosprávu jsou vztahy mezi místními obyvateli. Z výpovědí dotazovaných je v obci rozdělení obyvatel na starousedlíky a novousedlíky zjevné, ale v posledních letech se hranice mezi nimi zaoblují. Tato diferenciací obyvatel je založena především na zájmu o dění v obci. S postupným začleňováním nově přichozích obyvatel se z velkých konfliktů staly spíše přátelské dohady týkající se každodennosti života v obci.

Co se týče zapojení novousedlíků do politického prostředí, jejich angažovanost je znatelně nižší než u starousedlíků. Současné zastupitelstvo obce je složeno převážně z „nových starousedlíků“, kteří sami sebe nepovažují za starousedlíky jako takové, ale v obci žijí již okolo 20 let a aktivně přispívají do rozvoje obce. Podněty na změny v obci přicházejí převážně z řad starousedlíků nebo „nových starousedlíků“.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Odborná literatura

BALÍK, Stanislav, 2009. Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.

BUBENÍČEK, Václav, 2010. Lokální modely demokracie v malých obcích ČR. Disertační práce. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta.

ČMEJREK, Jaroslav, 2003. Lokální a regionální politické stranictví v ČR. Praha: Česká společnost pro politické vědy. ISBN 80-902176-3-X.

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK, 2010. Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]. Praha: Grada. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.

HNILIČKA, Pavel, 2012. Sídlní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů: urbanismus do kapsy. 2., dopl. vyd. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-592-4.

JÜPTNER, Petr, 2004. Komunální koalice a politické modely. Politologická revue č. 2. Praha: Česká společnost pro politické vědy. ISSN 1211-0353.

OUŘEDNÍČEK, Martin, 2002. Suburbanizace v kontextu urbanizačního procesu. In: SÝKORA, L., (ed.). Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Praha: Ústav pro ekopolitiku, s. 39-54. ISBN 80-901914-9-5.

PEKOVÁ, Jitka a PILNÝ, Jaroslav, 2002. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: ASPI. ISBN 80-86395-21-9.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. Financování měst, obcí a regionů. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5608-0.

ŘÍCHOVÁ, Blanka, 2000. Přehled moderních politologických teorií: empiricko-analytický přístup v soudobé politické vědě. Praha: Portál. ISBN 80-7178-461-3.

SÝKORA, Luděk. Suburbanizace a její společenské důsledky, 2003. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 39 (2): 217-233. ISSN 2336-128X.

VOBECKÁ, Jana a Tomáš KOSTELECKÝ, 2007. Politické důsledky suburbanizace: analýza případových studií proměn politického chování a občanské participace ve vybraných suburbánních lokalitách Prahy a brna. Praha: Akademie věd České republiky, Sociologický ústav. Sociologické studie/Sociological studies, 07:8. ISBN 978-80-7330-129-3.

7.2 Legislativní zdroje

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). 2000. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>. [cit. 2023-10-20].

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní). 2000. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-243>. [cit. 2023-10-20].

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. 2001. Online. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>. [cit. 2023-10-20].

7.3 Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 1994. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv1994/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=3210&xobec=539813>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 1998. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv1998/kv1111?xjazyk=CZ&xid=0&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2002. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2006. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2006/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813&xstat=0&xvyber=0>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2010. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813&xstat=0&xvyber=0>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2014. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813&xstat=0&xvyber=0>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2018. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2018/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813&xstat=0&xvyber=0>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2021. Vše o území: Velké Přílepy (okres Praha-západ). Online. Veřejná databáze. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=34175&u=__VUZEMI__43__539813#profil34202=page%3Dpozice-profilu%26rqup%3DA%26specfmt%3DVDBVO%26pvo%3DPU-SL21vyvoj-7%26z%3DT%26f%3DTABULKA%26clsp%3D34202%26katalog%3D34202. [cit. 2024-01-27].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2022a. Vše o území: Velké Přílepy (okres Praha-západ). Online. Veřejná databáze. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=34055&u=__VUZEMI__43__539813#. [cit. 2024-01-29].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2022b. Volby.cz. Volby do zastupitelstev obcí: Výsledky hlasování. Online. Dostupné z: <https://volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=2110&xobec=539813&xstat=0&xvyber=0>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2023a. Malý lexikon obcí České republiky 2023: Velikostní skupiny obcí podle krajů, SO ORP – počet obcí. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2023>. [cit. 2024-01-01].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2023b. Počet obyvatel v obcích – k 1. 1. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>. [cit. 2024-01-01].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2023c. Databáze, registry: Databáze demografických údajů za obce ČR. Online. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr>. [cit. 2024-01-27].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2023d. Statistika: Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel. Online. Veřejná databáze. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33156&pvo=DEM02&str=v75&u=v75__VUZEMI__43__539813. [cit. 2024-01-29].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2023e. Kraj, okresy...: Kraj: Věkové složení obyvatelstva. Online. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/vekove_slozeni_obyvatelstva_stc_kraje. [cit. 2024-01-29].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ]. 2023f. Statistika: Obyvatelstvo: Věkové složení obyvatel. Online. Veřejná databáze. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33156&pvo=DEMD014&str=v852&u=v852__VUZEMI__43__539813. [cit. 2024-01-29].

GOOGLE. 2023. Google Maps: Velké Přílepy. Online. Google. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/place/Velk%C3%A9+Přílepy,+252+64+Velk%C3%A9+Přílepy/@50.1604645,14.2950291,14z/data=!3m1!4b1!4m6!3m5!1s0x470bc0f99f58625d:0x400af0f66161690!8m2!3d50.1605052!4d14.3144791!16s%2Fm%2F06w772h?entry=ttu>. [cit. 2024-01-27].

MINISTERSTVO FINANCÍ. 2022. Finanční správa. Rozpočtové určení daní. Online. Finanční správa. 2022. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/danovy-system-cr/rozpoctove-urceni-dani>. [cit. 2023-10-14].

MINISTERSTVO FINANCÍ. 2023a. Monitor. Územní samospráva: Obec Velké Přílepy (Praha – západ): Časové řady. Online. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00241806/casove-rady>. [cit. 2024-01-29].

MINISTERSTVO FINANCÍ. 2023b. Monitor. Územní samospráva: Obec Velké Přílepy (Praha – západ): Přehled. Online. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00241806/prehled?rad=t&obdobi=2311>. [cit. 2024-01-29].

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. 2023. Nezaměstnanost v obcích od března 2014. Online. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/nezamestnanost-v-obcich-od-brezna-2014>. [cit. 2023-11-18].

NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD [NKÚ]. 2023. Stanovisko NKÚ k návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2022. Online. NKÚ. 2023. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/stanoviska-nku-ke-statnimu-rozpoctu/stanovisko-nku-k-navrhu-statniho-zaverecneho-uctu-cr-za-rok-2022-id13377/>. [cit. 2023-10-14].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2011. Vyhlášky. Online. Dostupné z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/88cs_1.pdf&original=34.pdf. [cit. 2024-01-01].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2016. Strategický plán obce Velké Přílepy. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/zivot-v-obci/strategicky-plan-obce/>. [cit. 2024-01-01].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2023a. O obci. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/obecni-urad-2/o-obci/>. [cit. 2024-01-01].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2023b. Život v obci: Informace o obci: Znak a vlajka obce. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/zivot-v-obci/informace-o-obci/znak-a-vlajka-obce/>. [cit. 2024-01-27].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2023c. Život v obci: Informace o obci: Historie. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/zivot-v-obci/informace-o-obci/historie/>. [cit. 2024-01-27].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2023d. Obecní úřad: Úřední deska: Závěrečný účet za rok 2022. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/obecni-urad-2/uredni-deska/zaverecny-ucet-za-rok-2022->

2636.html?ftresult=z%C3%A1v%C4%9Bre%C4%8Dn%C3%BD+%C3%BA%C4%8Det.
[cit. 2024-01-29].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2023e. Obecní úřad: Rozklikávací rozpočet. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/obecni-urad-2/rozklikavaci-rozpocet/2022-vydaje.html>. [cit. 2024-01-29].

OBEC VELKÉ PŘÍLEPY. 2023f. Obecní úřad: Zastupitelstvo obce. Online. Dostupné z: <https://www.velke-prilepy.cz/obecni-urad-2/zastupitelstvo-obce/>. [cit. 2024-01-29].

PRO Přílepy. 2024. Online. Dostupné z: <https://www.proprilepy.cz/>. [cit. 2024-02-23].

Spolek Kamýk. 2024. Online. Dostupné z: <https://www.spolekkamyk.cz/>. [cit. 2024-02-23].

7.4 Ostatní zdroje

Přílepský zpravodaj. 2008, č. 2. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_12.pdf&original=PZ_2_2008.PDF

Přílepský zpravodaj. 2010, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_8.pdf&original=ZPRAVODAJ+1_2_2010.pdf

Přílepský zpravodaj. 2014a, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_30.pdf&original=prilep1fin.pdf

Přílepský zpravodaj. 2014b, č. 3. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_33.pdf&original=Prilepy3.pdf

Přílepský zpravodaj. 2015, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_35.pdf&original=Prilepy+1_2015.pdf

Přílepský zpravodaj. 2016a, č. 2. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: <https://www.velke-prilepy.cz/data/editor/file/prilepsky-zpravodaj-2016-02.pdf>

Přílepský zpravodaj. 2016b, č. 4. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_37.pdf&original=prilepsky-zpravodaj-2016-4.pdf

Přílepský zpravodaj. 2017, č. 4. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: <https://www.velke-prilepy.cz/data/editor/file/prilepsky-zpravodaj/prilepsky-zpravodaj-2017-4.pdf>

Přílepský zpravodaj. 2018, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: <https://www.velke-prilepy.cz/data/editor/file/prilepsky-zpravodaj/prilepsky-zpravodaj-2018-1.pdf>

Přílepský zpravodaj. 2019, č. 2. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: <https://www.velke-prilepy.cz/data/editor/file/prilepsky-zpravodaj/prilepsky-zpravodaj-2019-2.pdf>

Přílepský zpravodaj. 2020, č. 2. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_39.pdf&original=VPzpravodaj_2_2020.pdf

Přílepský zpravodaj. 2022a, č. 3. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_46.pdf&original=zpravodaj%203_2022_zlom_web.pdf

Přílepský zpravodaj. 2022b, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_47.pdf&original=VPZpravodaj_1_2022_web.pdf

Přílepský zpravodaj. 2023a, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_50.pdf&original=PR_zpravodaj%201_2023_web8002.pdf

Přílepský zpravodaj. 2023b, č. 1. Obec Velké Přílepy. Dostupné také z: https://www.velke-prilepy.cz/e_download.php?file=data/editor/101cs_50.pdf&original=PR_zpravodaj%201_2023_web8002.pdf

7.5 Rozhovory

Rozhovor 1 – rozhovor se zaměstnankyní OÚ (účetní) o finanční situaci a komunální politice v obci, Velké Přílepy, 2023

Rozhovor 2 – rozhovor se starostkou obce o komunální politice v obci (VIZE 22), Velké Přílepy, 2023

Rozhovor 3 – rozhovor s bývalým starostou obce o komunální politice v obci v letech 1994-2006 (SNK), telefonický rozhovor, 2023

Rozhovor 4 – rozhovor se zaměstnankyní OÚ (matrikářka) o vlivu suburbanizace v obci, Velké Přílepy, 2024

Rozhovor 5 – rozhovor se zaměstnankyní OÚ (referentka pro komunikaci) o vlivu suburbanizace v obci, Velké Přílepy, 2024

Rozhovor 6 – rozhovor s místostarostkou obce o vlivu suburbanizace a komunální politice v obci (VIZE 22), Velké Přílepy, 2024

Rozhovor 7 – rozhovor s místostarostou obce o vlivu suburbanizace a komunální politice v obci (VIZE 22), Velké Přílepy, 2024

Rozhovor 8 – rozhovor se zaměstnancem OÚ (silniční správní úřad) o vlivu suburbanizace v obci, Velké Přílepy, 2024

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Třídy a typy koalic	22
Obrázek 2: Schéma rozpočtového určení daní k 1. 1. 2022.....	32
Obrázek 3: Poloha obce Velké Přílepy	34
Obrázek 4: Znak obce Velké Přílepy	34
Obrázek 5: Schéma vývoje stranického systému v obci Velké Přílepy	57

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva na základě počtu obyvatel v obci.....	14
Tabulka 2: Počty podpisů na peticích	19
Tabulka 3: Obydlené domy podle SLDB v letech 1980, 1991, 2001, 2011 a 2021	36
Tabulka 4: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 1994.....	46
Tabulka 5: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 1998.....	47
Tabulka 6: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2002.....	48
Tabulka 7: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2006.....	49
Tabulka 8: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2010.....	50
Tabulka 9: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2014.....	51
Tabulka 10: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2018.....	54
Tabulka 11: Výsledky voleb do obecního zastupitelstva v roce 2022.....	56
Tabulka 12: Charakteristika kandidátů	62

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu obyvatel v letech 1944-2022.....	36
Graf 2: Struktura obyvatelstva podle pohlaví v letech 2000-2022	37
Graf 3: Struktura obyvatelstva podle základních věkových skupin v letech 2000, 2005, 2011, 2017 a 2022	38
Graf 4: Struktura obyvatelstva podle věkových skupin k 31. 12. 2022	38
Graf 5: Průměrný věk obyvatel v letech 2000-2022	39
Graf 6: Vzdělanostní struktura obyvatel dle sčítání lidu v roce 2021.....	40

Graf 7: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2018-2022 v obci Velké Přílepy, Středočeském kraji a okrese Praha-západ.....	41
Graf 8: Vývoj příjmů, výdajů a salda v letech 2018-2022.....	43
Graf 9: Struktura příjmů za rok 2022 (%).....	44
Graf 10: Struktura výdajů podle oblastí využití za rok 2022 (%).....	45
Graf 11: Volební účast v komunálních volbách v obci Velké Přílepy a ČR v letech 1994-2022	60
Graf 12: Průměrný věk kandidátů a zastupitelů v letech 1994-2022.....	62

8.4 Seznam použitých zkratk

ČOV	Čistička odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
FO	Fyzická osoba
Ip	Index plurality
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MF	Ministerstvo financí
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MVIN	Minimálně vítězná ideově nepropojená koalice
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
OÚ	Obecní úřad
PO	Právnícká osoba
RUD	Rozpočtové určení daní
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
STAN	Starostové a nezávislí
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ZŠ	Základní škola

Přílohy

Příloha A Vývoj počtu obyvatel na základě přirozených a migračních přírůstků v obci Velké Přílepy v období 1994-2022

Rok	Stav 1.1.	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav 31.12.
1994	801	15	12	18	37	3	-19	-16	785
1995	785	9	7	18	23	2	-5	-3	782
1996	782	13	9	-	21	4	-21	-17	765
1997	765	5	4	3	21	1	-18	-17	748
1998	748	14	7	39	20	7	19	26	774
1999	774	12	11	18	8	1	10	11	785
2000	785	8	9	30	15	-1	15	14	799
2001	942	8	6	28	9	2	19	21	963
2002	963	10	10	88	28	-	60	60	1 023
2003	1 023	18	8	94	22	10	72	82	1 105
2004	1 105	21	6	154	30	15	124	139	1 244
2005	1 244	35	7	373	34	28	339	367	1 611
2006	1 611	47	8	258	61	39	197	236	1 847
2007	1 847	46	6	267	89	40	178	218	2 065
2008	2 065	55	6	341	88	49	253	302	2 367
2009	2 367	73	8	316	104	65	212	277	2 644
2010	2 644	60	10	232	68	50	164	214	2 858
2011	2 851	56	17	163	69	39	94	133	2 984
2012	2 984	43	11	175	103	32	72	104	3 088
2013	3 088	53	13	160	168	40	-8	32	3 120
2014	3 120	57	9	275	150	48	125	173	3 293
2015	3 293	42	9	213	181	33	32	65	3 358
2016	3 358	43	16	181	177	27	4	31	3 389
2017	3 389	26	16	171	170	10	1	11	3 400
2018	3 400	37	15	184	158	22	26	48	3 448
2019	3 448	41	19	178	115	22	63	85	3 533
2020	3 533	29	15	142	133	14	9	23	3 556
2021	3 413	34	14	166	138	20	28	48	3 461
2022	3 461	28	26	247	131	2	116	118	3 579

Příloha B Otázky pro zástupce místní samosprávy (polostrukturované rozhovory)

1. Jak byste definoval/a pojem „starousedlík“?
2. Jak byste definoval/a pojem „novousedlík“?
3. Jak dlouho žijete ve Velkých Přílepech?
4. Považujete se za starousedlíka nebo novousedlíka?
5. Nazval/a byste novousedlíky naplaveninou? Pokud ano, proč?
6. Vnímáte ve Velkých Přílepech potenciální rozdělení obyvatel na starousedlíky a novousedlíky?
7. V čem vnímáte rozdíly mezi starousedlíky a novousedlíky? Bylo tomu tak vždy?
8. Setkal/a jste se v obci někdy s velkým střetem názorů mezi starousedlíkem a novousedlíkem? Pokud ano, čeho se tento konflikt týkal?
9. Jaká pozitiva a negativa vnímáte na tom, že Velké Přílepy jsou jednou ze suburbánních oblastí a počet nově přistěhovalých obyvatel stále přibývá, s čímž souvisí také výstavba nových domů?
10. Vnímáte, že by se nově příchozí obyvatelé (novousedlíci) zapojovali do politického dění v obci? Pokud ano, jakým způsobem?
11. Jaký vliv podle Vás má suburbanizační proces ve Velkých Přílepech na rozhodování místní samosprávy?